

مه ولو و دنایمه و میعراج نامه

دانراوی

مه لاءعبدا لکرمی مدرس

ماموستای خویندنگای ثایینی

حه زره تی گه یلانی له به غدا

۱۴۰۲ ی لهجری ۱۹۸۲ ی میلاری

دارالمثنی للطباعة والنشر ببغداد

تلفون ۸۸۸۹۴۹۷

مهولوود نامه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله الذي نور الارض والسموات ، بطلوع
شمس فخر الكائنات • وافضل الصلوات والتسليمات ،
على سيدنا محمد المولود على اجمل الصور واكمل
الصفات ، وعلى آله واصحابه واتباعه المهتدين بالآيات
البيانات •

ئهى موسولمانينه ! بزائن پيويسسته هه موو
موسولمانى خوشه ويستى حه زره تى پيغه مبهرى
(صلى الله عليه وسلم) زياتر بى له گيان و مال و منال و
خوشه ويستانى خوى ، وه كو حه زره تى فه رموويه تى :
قه سه م به و كه سه كه گيانى من و اه ده ستى قودره تى
ئه ودا هيچ كام له ئيوه ئيمانى ته و او نابى هه تا حالى
واى لى نه يه ت كه منى خوشتر بوى له نه فسى خوى و
باوك و داىكى و باقى ئاده ميزاد ، هه موويان •

له نيشانهى خوشه ويستى ئه و پيغه مبهزه
ره به ريه له مانگه دا كه مه شه ووره به (مانگى
مه ولوود) وه مانگى په يدا بوونى ئه وه ، هه ر كه سى
به قه ده ر حالى خوى شادمانى ده ربرى و جه ژنى
په يدا بوونى ئه و بگيرى و بى به هوى دلشادى
موسولمانان •

له (بخارى شريف) دا ئه گيرى ته وه كاتى كه حه زره ت
(صلى الله عليه وسلم) له شارى مه ككه وه كوچى كردو

گه یشته شاری مه دینه ، له مانگی مو حه رره مدا بیستی
که جووله که کان له روژی دهه می مانکدا به روژوو
ئه بن . ئه ویش پر سیاری لی کردن بوچی له وروژهدا
به روژوو ئه بن ؟ عه زریان کرد له شادیانه ی ئه وه دا که
حه زره تی (موسی) له وروژهدا له ده ست فیرعه ون
رزگاری بووه . ئه ویش فه رمووی : ئیمه نزیکتترین به
(موسی) له ئیوه ، وه ئه م روژوووه بو ئیمه باشتره .

زانایانی ئیسلام له م فه رمووده یه وه وه ریان گر تووه
که جوانه بو موسولمانان له خوشی نیعمه تی گه ووره دا
جه ژن بکه ن ، وه دلشادی خویان ده ربرن . دیاره
نیعمه تی په یدا بوونی حه زره ت (صلی الله علیه وسلم)
له هه موو نیعمه تی گه ووره تره بو موسولمانان . که واته
ره وایه بویان شه وی له دایک بوونی حه زره ت (صلی الله
علیه وسلم) بکه ن به جه ژن ، وه دلخوشی خویانی
تیدا ده ربرن .

(امامی سخاوی) ره حمه تی خوای لی بی فه رموویه تی
جه ژنی مه ولوودی پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم)
له پاش سیه قهرن له هیجره تی حه زره ته وه له ناو
موسولمانانا په یدا بووه ، وه له و ته ئریخه وه تا ئه مرو
موسولمانان له دیهات و له شاراهه موو سالی له روژی
دوانزه هه می مانگی مه ولوودا جه ژنیان کردووه .

یه کهم پادشایه کی ئیسلام که جه ژنی مه ولوودی
کردبی (مظفر ابو سعید) ی پادشای هه ولیر بووه .
ئه م ذاته ئه رجومه نده گه لی حورمه تی مه ولوودی

گرتووه، وه له هه رجه ژنيكي مه ولوودا سيصه ده هزار
ديناري خه رج كردووه، وه موسولماناني له مه جليسي
مه ولوودا كو كردووه تهوه .

(سيري سَقِطِي) ره حمه تي خواي لي بي
فهرموويه تي تهو كه سه ي له بهر خوشه ويستي ي
حه زره ت (صلي الله عليه وسلم) جه ژني مه ولوود بكا ،
به ره فيقي تهو ته ناسري له بهه شتا ، چونكه هه زره ت
فهرموويه تي : هه ركه سي مني خوش بوي ، ره فيقي من
ته بي له بهه شتا .

(جلال الدين اسيوطي) ره حمه تي خواي لي بي
فهرموويه تي له هه رشوينيكا مه ولوودي پيغه مبه ر
بخوينرتهوه ، مه لائيكه به ده وري ته هلي تهو شوينه دا
رائه وه ستن وه داواي ره حمه تيان بو ته كه ن له خواي
ته عالا، وه له لايه ني خواوه ره حمه ت ته رزي به سه ريانا ،
وه دليان به نووري رحه تي خوا رووناك ته بيته وه .

زاناياني ديني ئيسلام جه ژني مه ولووديان به
شتيكي نه وظوه ووري جوان ژماردووه، وه فهرموويانه
پيوسته له بهر حورمه تي مه قامي هه زره ت (صلي الله
عليه وسلم) حورمه تي مه جليسي مه ولوود به دل و گيان
رابگرين ، وه به بخوور سوتاندين و گولاو پرژاندين
بون خوشي بكه ين ، وه به راگر تني ياساي ئاييني پاكي
ئيسلام بي خه وشي بكه ين ، وه مه يداني بي شه رمي و
بي شه رعي ي تيا نه دين ، بوئه وه له پروزي ي يادي
تهو سه روه ره ره هبه ره وه دلمان رووناك ، وه ته خلاقمان

چاك ، وه كرده وه مان پاك بيته وه ، وه وه چه ي تازهي
موسولمانان نهم ره وشسته له ئيمه وه وه ربگرن ، وه
له نوبه ي خويانا حورمه تي نهم روزه خاوهن سه عاده ته
رابگرن . .

نهي پيغه مبهري ره هبهري ئيسلام
برژي به سه رتا صلوات و سه لام
نهي يادگاري نه ته وه ي نادم
بو تو بوو دنيا ده رچوو له عده م
دلني به يادي تو نووراني بي
له گهل فريشته نه بي به هاو ده م
چاوي برواني بو ناوچاوانت
وه رنه گري نووري باره گاي قيده م
نهي پيغه مبهري ره هبهري ئيسلام
برژي به سه رتا صلوات و سه لام

* * *

دلني به يادت بگه شيته وه
نه شئي نووري حلق نه به خشيته وه
به يادي تو وه سووتاوي جه فا
به رگي له سه فا نه پوشيته وه
ده مي بگاته تو زي به ري پيت
(شرابا طهور) نه تو شيته وه
سه دجار بكوژري عاشقت به تير
چاتر بو عه شقت نه كو شيته وه

ئەي پېغەمبەرى رەھبەرى ئىسلام
بىرژى بەسەرتا صلەت و سەلام

***

بەكەس ناكىرى ئەنای سوورەتت
كەشف ناكىرى (سرى) سىرەتت
سىما بەشەرى و سىرەت فرىشتە
(روح القدس) ە ھىزى غىرەتت
دنيا لەلای تۆ پەپە كايە كە

خودا ناسىنە ماىەى حىرەتت
ئەخلاقى بەرزە دەسماىەى ژىنت
عىلم و عىرفانە پىرى بەصىرەتت
ئەي پېغەمبەرى رەھبەرى ئىسلام
بىرژى بەسەرتا صلەت و سەلام

***

ئەي دورى دەرىيەى ئەسرارى لەولاك
بۆ خۆت نەوعىكى بە فەردىكى تاك
ھەر ئەوەت لە گەل بەشەرا يە كە
ئەتۆيش مەخلووقى بۆ خوداى بى باك
لە ھەر ئەرزىكا باسى تۆ بىرى
عەترى ئەگاتە سەر ئەوجى ئەفلاك
مەعناى شەپۆلى زانستى تۆيە
تەسبىحى خودا بە (ماعر فناك)
ئەي پېغەمبەرى رەھبەرى ئىسلام
بىرژى بەسەرتا صلەت و سەلام

***

له بۆ نازارو بیزارى دلمان
هەر لوطفی تۆیه ئەبى به دەرمان
له جۆشى جەفای نابارى زەمان
هەر سایەى تۆیه چەترە لەسەرمان
له تۆفى خۆفى زەلزە لەى مەحشەر
هەر تکای تۆیه بەرگە لە بەرمان
کاتى تاریکى دلو دەروونم
پووناکى پووی خۆت دەربخە بۆمان
ئەى پیغەمبەرى پەھبەرى ئیسلام
پرژى بەسەرتا صلەت و سەلام

* * *

ئەى پیغەمبەرى شیرین پەنگ و بۆ
دەستى هانامان بە دامانى تۆ
دنیای پووناکم لى بوو بەشەو
مەینەت لەسەرم جەم بوو کۆکۆ
سایە شک نابەم لە گەرماى دەردا
مەگەر سیبەرى کالای ئالای تۆ
خۆت زویر مەگە لە بى شەریمان
لابکەرەو ئەمجارەش لە تۆ
ئەى پیغەمبەرى پەھبەرى ئیسلام
پرژى بەسەرتا صلەت و سەلام

* * *

له حەدىشى قودسى يا هەيه خواى تەعالا
فەرموویەتى من خەزینەى کى شاراوە بووم ، ویستم

بناسریم ، له بهر ئه وه خه لقم دروست گرد تا بناسریم
ههروه ها خوای تهعالا له قورتانا فهرموو یه تی من
جن و ئینسم دروست نه کردوو بو ئه وه نه بی که
عیباده تم بکه نو به حق بمپه رستن . وه له هه دیتی
قودسیدا هه یه که خوای تهعالا فهرموو یه تی به
پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) ئه گه ر تو نه بو ویتایه
وه له بهر تو نه بوایه ئه رزو ئاسمانم دروست
نه ئه کرد .

زانایانی دین له تهفسیری ئه م ئایهت و هه دیتانه دا
فهرموو یانه ئه و خوا ناسین و خوا په رستی یه ی که
شایانی ذاتی خودا بی هه ر بو پیغه مبه ران بو وه ، وه
له ناو ئه وانیشا به شی گه وره و پله ی به رزی هه ر بو
هزره تی (محمد المصطفی) یه (صلی الله علیه وسلم) ،
وه هه ر ئه و توانیو یه تی ئه و خودا ناسین و له خوا
ترسان و خودا په رستی یه به ته واوی به جی بینسی .
که وابی قسه یه کی راست و حه قیقه ته ئه مه که ئه رزو
ئاسمان له بهر هزره تی محمد (صلی الله علیه وسلم)
دروست کراوه ، وه له م نو کته وه ده ر ئه که وی که
هزره تی محمد (صلی الله علیه وسلم) پیشه وای
پیغه مبه رانه و سه رحه لقه ی ره هبه رانه . وه به ده لیل
ئه شی له سه ر ئه م مه قسه ده ئه مه که هزره تی
پیغه مبه ر فهرموو یه تی کاتیک که من خه لاتی
پیغه مبه رایه تیم پی درا ، هیشتا گیان نه کرا بوو
به بهری هزره تی ئاده مدا .

ریوایهت کراوه که نوظفه‌ی وجودی حه‌زرهت
 (صلی الله علیه وسلم) له‌لایهن حه‌زره‌تی ئاده‌مه‌وه
 گه‌یشتوووه به‌حه‌زره‌تی (شیت) سه‌لامی خوایان لی‌بی،
 وه‌حه‌زره‌تی ئاده‌م وه‌صیه‌تی بو کردوووه که له‌پشتی
 تودا که‌سیکی به‌قه‌درو قیمه‌ت و خاوه‌ن هیممه‌ت
 هه‌یه، که‌هواته پیویسته له‌ژنانی به‌حورمه‌ت و
 عیصمه‌ت ماره‌بکه‌ی. هه‌روه‌ها ئه‌بی تویش وه‌صیه‌ت
 بکه‌ی بو ئه‌ولادی خوت ئه‌وانه‌یان سه‌ربه‌رزو دیارین
 له‌ژنانی به‌ئه‌خلاق ماره‌بکه‌ن، وه‌له‌رشته‌ی حه‌زره‌تی
 ئاده‌ما ئه‌م وه‌صیه‌ته‌پشت به‌پشت ده‌وامی کرد تا
 گه‌یشت به‌باوک و دایکی حه‌زره‌ت (صلی الله علیه
 وسلم).

وه‌هه‌ر له‌سه‌ر شوره‌تی په‌یدا بوونی حه‌زره‌ت
 بووه له‌ناو پیغه‌مبه‌رانا کاتی که حه‌زره‌تی (ابراهیمی
 خلیل) خانووی (کعبه‌الله)ی دروست کرد له‌شاری
 (مکه‌ی مکرّمه) دا‌دوعای خیری کردو له‌خوا پارایه‌وه
 که له‌ناو رشته‌ی ئه‌ولاده‌کانیا پیغه‌مبه‌ریکی به‌رزی
 به‌ناو بانگیان بو بنیری که ئایه‌تی خودا بخوینیته‌وه
 به‌سه‌ریاناو پاکیان بکاته‌وه له‌ره‌وشت و خووی
 په‌ست و کرده‌وی ناپه‌سه‌ند، وه‌عه‌قل و مه‌عریفه‌تیان
 پیشان ب‌داو دلیان به‌نووری ئیسلام رووناک
 بکاته‌وه.

له‌واقیعدا خودا دوعا‌که‌ی لی‌قه‌بوول کرد، وه‌له‌
 نه‌ته‌وه‌ی ئه‌وا حه‌زره‌تی محمدی (صلی الله علیه وسلم)

دروست کرد ، چونکه ئەم ذاته بله ند صیفاته نه سه بی
 ئەگا به عهدنان ، وه عهدنان ئەچیته وه سه رقه ی دار
 کوری هزره تی ئیسماعیلی کوری هزره تی ئیبراهیم
 سه لات و سه لامی خویان لی بی . وه خوی تهعالا دوو
 عالی مه قامی له کوره کانی هزره تی ئیبراهیم کرد به
 پیغه مبه ر . یه کهم هزره تی ئیسه حاق که باو کی
 پیغه مبه رانی به نی ئیسرائیله ، وه دوو هه میان
 هزره تی ئیسماعیل که له رشته ی نه ته وه ی ئەهوا
 به ته نیا هزره تی (محمد المصطفی) پیغه مبه ر بووه ،
 که ئەم پیغه مبه ره عالی جه نابه به نووری ئایینی پاکی ،
 وه به به رزی ی ئەخلاق و ره وشتی چاکی هه موو عالی می
 رووناک کرده وه و کرا به پیغه مبه رو ره هبه ر بو هه موو
 جن و به شهر ، وه بوو به خاته می پیغه مبه ران و حه لقه ی
 ئاخری دائیره ی پیغه مبه ران سه لامی خویان لی بی .
 له حه قیقه تدا ئەم ذاته شایانی فه خرو عیززه ته
 له لای هه موو عاقلیک و هه موو خاوه ن بیرو هوشیاریک ،
 وه بو ئەوه ئەشی ره هبه رانی عالهم شانازی به شانی
 به رزیه وه بکه ن ، وه خولق و ره وشتی به رز سه ری
 ئیحتیرامی بو دابنه وینی کهوا ئەو ذاته بوو به هوی
 ته واو کردنی و گه یاندنی به هه موو لایه کی
 دنیا دا . له گه ل ئەوه دا که ئینسانی شاره زا
 کرد بو خودا په رستی و دوور کهوتنه وه له
 خود په رستی و لادان له شیوه ی په ریشانی و
 بی ئاگایی و مه سستی . هه روه ها شاره زایشی کردن

بو ريگه‌ی ژيانی به عيززه‌ت و حورمه‌ت، وه بو راگرتنی
ئوسوولی ژيانی به شه‌ريه‌ت، وه بانگی کردن بو عيلم و
صه‌نعه‌ت و ده‌ستووری حیکمه‌ت و عه‌داله‌ت، وه بو
خزمه‌تی حه‌ق و حه‌قیقه‌ت، وه بو صه‌بر کردن و خو
راگرتن له‌ عاستی ئازار و مه‌ينه‌ت، وه بو دل‌سوزی و
میه‌ره‌بانی و ده‌ست و داوین پاکی، بو
به‌رچاو روشنی و دل‌رووناکی، وه بو ده‌وام و
ئیس‌تیقامه‌ت له‌سه‌ر ريگه‌ی سه‌عاده‌ت، وه بو
فیداکاری بو ئاسایشی نه‌براو، وه بو باوه‌ر کردن به
توله‌ی کرده‌وی ئینسان، وه بو گه‌یشتن به‌روژی
نه‌براو بو پاداشی ئیشی نوقصان و پایه‌ی کرده‌وی
خیر و ئیحسان، وه بو ئه‌وه‌ که سه‌نگی ئینسان
ئه‌وه‌نده‌ی کرده‌وی چاکه‌یه‌تی له‌خزمه‌ت کردن
حەق و حەقیقه‌تدا، وه ئه‌نجامی به‌سراوه‌ به‌ساغی
کردار و بیروباوه‌رو نیاز و نی‌یه‌تیه‌وه . به‌جوری که
ئه‌گه‌ر که‌سیک به‌بیری پاک و چاوی رووناک ته‌ماشای
بکا ئیمان دینی به‌وه‌ که ئه‌م ذاته‌ بوو به‌یه‌که‌م ريگا
پیشان‌ده‌ری به‌زری ئاده‌میزاد، وه ئه‌م جیهانه‌ی
هه‌لسووراندا بو ئه‌و باوه‌ره‌ که هه‌ر که‌س به‌قه‌ده‌ر
قابيله‌ت و تیکوشانی خوی سوودی نه‌براو
لی‌وه‌ربگری، وه به‌هوی ئه‌و سووده‌وه‌ له‌م جیهانه‌دا
به‌ئه‌به‌دی نه‌مري . .

به فەيضى بى ئىنتىها ، بنىره ره حمەت خودا
له بو (امام الهدى) بو تا قىمى سوعەدا

ئەي شاھى خوڭش خولق و خوو ، ئەي ماھى گول ره نگ و پروو
رؤح و دل و لەش هەموو ، بو تو بىن به فیدا

سەر گەردى هيممه تى تو ئاصەف كورى به رخيا
شاگردى حيكمه تى تو صفە صفە گەلى سوعەدا

له بهر مه لاهه تى تو يوسف قەلەم بر به كهف
له بهر فه صاحه تى تو سه حبان نه ما بو صەدا

بو سه عدى طالعى تو زوهره به دل موشتەري
له نوورى لاميعى تو قبيلەن له بو ئىقتيدا

به حوكمى ئيمانى تو ، به عيلم و عيرفانى تو
به وه عظو تبيانى تو ، دل كهوته رى ئيهتيدا

به حيلم و ئيحسانى تو ، به عەفوى ئاسانى تو
به ره حم و ويجدانى تو ، كز بوو هەواى ئيعتيدا

هەرچى هەبوون ئەصفيا له ئەنبيا و ئەوليا
له دائيرهى ئەذکيا له ئاخرو ئيبتيدا

جوودو وجوودى هەموو ، سيمای سجوودى هەموو
شه هەدو شو هوودى هەموو به يومنى تو دای خودا

له سەر عينا يه تى تو ئەهلى هيدا يه تى تو
بو نه شرى ئا يه تى تو چو و نه گەلى شو هەدا

بۆ (صاد)ی چاوانی تۆ کۆمهلی لاوانی تۆ
 وهك قۆچی قوربانی تۆ خوڤیان ئە کرد به فیدا
 قەسەم بە ئایینی تۆ ، بە سیرپی یاسینی تۆ
 راستە بە ناسینی تۆ بەشەر ئە گا بە خودا
 چۆن باسی ئەوصافی تۆ تەواو ئە کا گفتوگو
 قوربان لە بۆ نەعتی تۆ خولقی عەظیمە ئەدا
 خولقی عەظیمی ئەتۆ ، عەقلى سەلیمی ئەتۆ
 قەلبی کەریمی ئەتۆ ، موعجیزە بوون بۆ هودا
 ئەى سەرورەى ئەنبیا ، ئەى رەهبەرى ئەتقیا
 ئەى دولبەرى ئەصفیا (الخیر منکم بدا)
 زەوی لە بەحرو لە بەر هەردەو چیاو دەشت و دەر
 پر بوو لە خێرو لە فەر (من کرم المقتدی)
 تێجارەتیکە وەها وینەى نی یە بۆ بەها
 وەرگرتنى مهیلی تۆ بە پۆح ئە گەر دەس بدا
 (نامی) لەسەر نامی تۆ لە بۆ ذەوقی جامی تۆ
 لە بەر فەیزی عامی تۆ (یطلب منک الندی)

باسی ته شریفو ته وصیفی حه زره ت

صلی الله علیه وسلم

له ئایه تی به قیمه تی قور ئانی پیروزه وه ده ر ئه که وی
که خوای ته عالا له پیش زه مانی پیغه مبه ردا (صلی الله
علیه وسلم) هه ر پیغه مبه ریکی نار دبی بوسه ر هه ر
ئوممه تیک ، عه ه دو په یمانی له گه لدا کردو وه ئه گه ر له
زه مانی ئه و ا حه زره تی (محمد المصطفی) ره وانه بکریت ،
ئه و پیغه مبه ره ئیمانی پی بهینیت و فه رمانی
به جی بهینی و کومه کی بکا ، وه به راستی و دلسوزی
یارمه تی ی بدا بو را گه یان دنی ئادابی دین . وه ئه گه ر
له زه مانی ئه و ا ره وانه نه کرا ، ئه بی ئاموژگاری
ئوممه ته که ی بکا که ئه گه ر ئه وان به خزمه تی گه یشتن
ئیمانی پی بهینن و به دل فه رمانی جی به جی بکه ن .
خوای ته عالا ئه مه ی بو ئه وه کردو وه که ئه و
پیغه مبه رانه له پایه ی حه زره تی محمد ئا گادار بکا و
نموونه یه ک له گه وره یی و خوشه ویستی ی ئه ویان
پی بنوینی .

هه ر وه ها ریوایه ت کرا وه خوای ته عالا هه ر
کتیبیکی نار دبی بو هه ر پیغه مبه ری ، میقداریکی له
نیشانه کانی پیغه مبه ری ه تی ی حه زره تی محمد تیا به یان
کردو وه ، بو ئه وه که ئه و پیغه مبه رانه باسی حه زره تی
محمد به شیوه ی مرژده بگه یه نن به ئوممه ته که یان ، وه

هه موو له صیفات و خولق و ره و شتی تی بگهن .
 له و مزده و به شاره تانه ئەمه یه که خوای تهعالا
 خیطاب به هزره تی موسی سهلامی خوای له سه ربی
 ئەفه رمویت : ته جه لای من دهر کهوت له کیوی (طوری
 سیناء) دا به ره وانه کردنی تو ، وه نووری حهق
 دهر ئەهوی له کیوی (ساعیر) به ره وانه کردنی عیسی ،
 وه به ئاشکرا نووری حهق دهر ئەهوی له کیوه کانی
 (فاران) . فاران یه کیکه له و سیه کیوانه که باوک و
 باپیری هزرهت (صلی الله علیه وسلم) له ناویانا ژیاون ،
 وه ئەشکهوتی (حیراء) که شوینی دانیشتی هزرهت
 بووه به ته نیا بو بیر کردنه وه له پهروه ردگاری دنیا ،
 له ئەوزاعی ئەرزو ئاسمان و هاتوچوی ئەستیره کان له
 کیوی فاران دایه .

وه له تهوراتا هه یه خوای تهعالا فهرمانی دا به
 ئیبراهیمی خلیل له سه ره وه که ئیسماعیل و هاجه ری
 دایکی ببا بو خاکی فاران و لهوی دایان بنی ، وه
 مه علوومی هه مووانه که هزره تی ئیسماعیل و دایکی له
 (مکه ی مکرمه) دا بوون و هزره تی ئیبراهیم لهوی
 دایان .

وه له سیفری (شعیا) دا هه یه که یه کیکه له
 پیغه مبه رانی به نی ئیسرائیل ، عیباره تیک که
 ته رجه مه که ی ئەمه یه . ئەلی ئەی شه عیا من
 پیغه مبه ریکی نه خوینده وار ره وانه ئەکه م بولای

ئادەمیزاد، وە بە یومن و پیروزی ئەو پیغەمبەرە چاوی
کویر بینا ئە کەم، وە گویچکە ی کەر ئە کەمەو، وە دلی
بە پەردە داپوشراو گوشادو رووناک ئە کەمەو .
جیگە ی لەدایک بوونی ئەو پیغەمبەرە شار ی مە ککە یە،
و ئەو شوینە ی لە ئەنجاما هیجرە تی بو ئە کا شار ی
مەدینە یە، وە هیزو دەسەلاتی لە ولاتی شاما ئە بی .
ئەو پیغەمبەرە عەبیدیکی خاوەن توکۆل و
دل ئەستوورە، وە هەلبێژیراوو پایەدارو
خوشەو یستە .

ئەو نەدە میهربانە لە جەزای کردەو ی خراپی
خەلکا خراپە نا کا، بە لکو چا و پوشی و لی بووردنی هە یە .
بەرەحم و رهوانە لە گەل موسو لمانا نا . ئە گری بو
هە تیوی ئە لە باو هشی دایکیا بی . زویر ئە بی بە
چا و پی کەوتنی حە یوانی ئە کە باری گرانی لە سەر پشت
دانرابی . دل رەق نی یە، قسە ی تال نی یە . لە بازارا
دە نگ بەرز نا کاتەو، وە بە شتی ناشیرین و
ناپەسە ند خوی جوان نا کا . قسە ی خراپ بە دەمی
نایەت . ئەو نەدە ئارام و بە شەر مە ئە گەر رابووری
بە لای چرادا گری ئەو چرایە نالەریتەو . ئە گەر بروا
بە سەر قامیشا لە ژیری یی یا دەنگی لیو نایەت .

ئەو پیغەمبەرە رهوانە ئە کەم بە موژدەدەر بەو
کەسانە کە فەرمان بەری خودان وە بە ترسینەری
ئەوانە کە بە گویری فەرما یشی ئەو ناجوولینەو .
ئوممە تی ئەو پیغەمبەرە ئە کەم بە چاکتر لە ئوممە تی

هه موو پيغه مبه ران چونكه ٿه مر ٿه ڪن به چا ڪه و نه هي
ٿه ڪن له خراپه ، وه چونڪه ساغ و خاوون ٿي خلاصن
له ٿيمان و بيرو باوه ردا ، وه له به جي هيناني ٿه و
کرده وانهدا که پيغه مبه ر ٿه يان گه ييني به وان . .

ٿه و ٿوممه ته ٿوممه تيکن ته ماشاي حيسابي شه وو
روڙو حفته و مانگ و سال ٿه ڪن بو به جي هيناني
نويزو روڙو و حه جو باقي ٿه و عياده تانه ڪه
له سه ريانه ، وه ته و حيدو ته سبيح و ته کيرو حه مدو
ٿه ناي خوم ٿه هاو يمه دليانه وه ، وه ٿه مانه به جي دينن
له مز گه و تا ، وه له مه جليسا ، وه له شويني نووستنا ،
وه له مال و مه نرلي خويانا .

ٿه و ٿوممه ته صهف به صهف به ريز رانه وه ستن
له مز گه و تا وه کو چون فرشته له ٿه ترافي عه رشا
ريز ٿه به ستن . ٿه و ٿوممه ته دوستي منن ، وه کومه ڪي
دين و ٿا ييني منن . به وان توله ي تاوان وه ر ٿه گرمه وه
له تاوان باران ، که بت په رستان و دوڙ مناني خوا به يه ڪ
ناسين و حهق په رستين .

ٿه و ٿوممه ته نويزو ٿه ڪن به راوه سستان و
دانشتنه وه له به ره زاي من ، وه رکوع و سجود
ٿه بهن بو فرمان به رداري من ، وه به هه زاران له
مالي خويانه وه در ٿه چن بو غهزا له به ر من . به کتبي
ٿه وان دوايي کتبياني خوم ده هينم ، وه به دين و
ٿا ييني ٿه وان دوايي به دين و ٿا يين ٿه هينم .

ٺه و ٺوممه ته له کاتي تووره بوون و رق هه ستانا
 (لا اله الا الله) ٺه کهن ، وه له وه ختي عاجزي و
 تیک چووني ناوخويانا (سبحان الله) ٺه کهن ، وه
 دهست و پي و دم و چاوي خويان ٺه شون بو عيبادت
 کردن ، وه کتیبی خويان له بهر ٺه کهن . ٺه و ٺوممه ته
 ٺه کهم به گه وره تريني ٺوممه تاني هه موو پيغه مبدران ،
 وه پايه و پله ی بهرز بو ٺه و کهسانه يه که له سهر دين و
 ٺاييني ٺه وانن . ٺه مه فضلی خومه ٺه یدم به
 هه رکه س مهيلم له سهری هه بی ، چونکه من خاوه نی
 فضلی گه وره م .

وه له زه بووري هه زره تي داووددا سه لامی خوی
 لی بی له مه زمووري ژماره چل و چوارا هه يه به شيوه ی
 خیطاب و قسه کردن له گهل پيغه مبهري ٺاخرزه مانا
 ٺه لیت : نيعمهت ٺه رژی له دوو ليوه کانت هه وه بويه خوی
 ته عالا به ره که تي رژان دووه به سهرتا هه تا ٺه بهد .
 شمشیری خوت رووت بکه چونکه شه ريعهت و ٺاييني
 تو له گهل هه يبه تي ده ستايه . تيرت تيزه ، هه موو
 ٺوممهت و ميلله تي فه رمانت به جي ده هينن .

وه له به عزی کتیبی موخته بهرو باوه ر پي کراوا
 هه يه ٺه لیت له و کاته دا که پادشای بابل (بهخته نه صر)
 به نی ٺيسرائیلی يه کانی به دليل گرت و بردنيه شاری
 بابل له وی رای گرتن ، شه ويکیان بهخته نه صر
 خه ويکی دی ، بو ته فسیری ٺه و خه وه ی دامابوو
 که سی وای دهس نه ٺه کهوت که به جواني ته عبیری

ٺهوخهوهی بو بداتهوه ، تا ههندی له پیاوه نزیکه کانی
 پی یانوت که له ناو ٺهم دیله ئیسرا ئیلی یانه دا پیاویکی
 مقدس ههیه ناوی (دانیال) ه ، وه ٺهوذاته دهستی
 زوره له تهعبیردانهوهی خهودا . که بهخته نهصر ٺهم
 قسه یه بیست زوری پی خوش بوو ، وه ناردی
 بهدوای هزره تی دانیالدا . که ته شریفی هینا
 بهخته نهصر وتی ٺهی دانیال له خه و مدا تیمثالیکم دی
 له شیوهی ٺاده میزادا ، سه ری له ٺالتوون بوو ، وه له
 گهر دنیسه وه تا بیخی رانی برنجهی زهر د بوو ، وه
 ههر دوو قاچی له ٺاسن بوون . ٺهم تیمثاله له دهشتیکا
 به پیوه وه ستینرا بوو . ههروه ها چاوم به بهردیکی
 بچووک کهوت له وده شته دا له خویه وه زل ٺه بوو وه
 بهرز ٺه بووه تا ٺه وه نده زل بوو ، وه ٺه وه نده بهرز
 بووه هه موو ولاتی روزه لات و روزه اوای دا گرت .
 بهرده که له کاتی زل بوونه کهیدا ورده ورده ٺهیدا له
 تیمثاله که وه وهک بهرد بدا له کل وه ها ٺهی شکاندو
 دای ٺه وه راندو دای ٺه رزاند . تکام ٺه وه یه تهعبیری ٺهم
 خه وه م بو لیک بده یته وه .

هزره تی دانیال فهرمووی ٺهو تیمثاله شیوهی
 پادشایه تی پادشا بت په رسته کانه . سه ره کهی که
 له ٺالتوون بووه ، صووره تی شهخصی تویه که
 پادشایه کی به قیمهت و به هه یبهت و دهسه لاتی . وه
 ٺهو ٺه ندازه یه که له برنجهی زهر د بووه صووره تی
 به شیکه تره له پادشایانی بت په رست که به شیوه له

تو ئه چن ، به لام وهك تو هيزو قيمه تيان ني يه . دوو
قاچه ئاسنه كه يش صووره تي دوو چيني ترن له
پادشايان كه نه له شيوه و نه له هيزو توانادا له تو
ناچن . ئه و بهرده بچوو كesh كه له ده شته كه دا ديوته ،
به پي ئه وه ي كه له كتيبي ئيمه دا هه يه صووره تي
پيغه مبه ري كه له نه ته وه ي حه زره تي ئيسماعيل له ولاتي
حيجازا پهيدا ئه بي و ته ره قي ئه كاو بهرز ئه بيته وه و
دين و ئاييني ئه و خوره هلات و خور نشين ئه گريته وه و
پادشا كافرو بت په رسته كان له سه ر ده ستي ئه وو
ئوممه تي ئه ودا ئه فه وتين .

وه چه ند سهيره به رد زل بي و ولات پر بكاو
تيمثالي ئاسن بشكيني ، به رزبو و نه وه ي ئه و
پيغه مبه ره و زال بووني به سه ر پادشاياني دنيا دا
ئه وه نده سهيره ، وه ئه بي به هوي ئه وه كه ئينسان
سه ري سر بميني ، به لام سه ر سر مان له لاي ئيمه يه ،
وه بو خودا وه ندي عالهم هه ر شتي كه ئاره زوي لي بي
ئاسانه . شه ري عه تي ئه و پيغه مبه ره هه رچه ند به رز
بيته وه ، ئه وه نده ئاييني كافران و بت په رستان
دائه نه وي و نيشانه ي ناميني .

به خته نه صر هه رچه ند ئه م ته عبير لي دانه وه ي
خه وه كه ي پي ناخوش بوو ، وه له سه ر دلي گران بوو ،
به لام به عه قليا چوو ، وه گه ليك ئيكرامي حه زره تي
دانيالي گرت و ميهره بانبي له گه ل نواند .

وه له ئينجيلا هه يه كه حه زره تي عيسي سه لامه

خوای لی بی فہرموویہ بہوانہ کہ پیرہوی ٹہویان
ٹہ کرد : داوا ٹہ کہم کہ خوای تہعالا پیغہمبہریکتان
بو بنیری کہ تہناو ستایشی خوا ٹہ کاو ٹوممہت رزگار
ٹہ کا لہ زہحمہت و مہینہت و لہ گہل ٹوممہتدا
ٹہمینیتہوہ تا روژی قیامہت . یہعنی ٹایینی ٹہو تا
روژی قیامہت بہردہوام ٹہبی .

ٹاشکرایہ کہ پیغہمبہریکی وہہا کہ پاش ہزرہتی
عیسی ہاتبی بہم نیشانانہوہ ، بریتی یہ لہ ہزرہتی
محمد (صلی اللہ علیہ وسلم) وہ کو خوا لہ قورٹانا بہ
زوبانی ہزرہتی عیساوہ ٹہفہرمویت ٹہی گہلی
بہنی ٹیسرائیل من پیغہمبہری خودام بولای ٹیوہ ، وہ
موژدہتان ٹہدہمی بہ ہاتنی پیغہمبہریک لہ پاش خوم
کہ ناوی (احمد)ہو ہمدو ٹہنای خوا زور ٹہ کا .

خولاصہی کہلام لہ ہہموو کتیبو ٹہسفاری
پیغہمبہرانی رابوردوودا تہعریفی ہزرہتی (محمد
المصطفی) صلی اللہ علیہ وسلم بہیان کراوہ ، وہ
نیشانہی خوی و ٹوممہتی روشن کراوہ تہوہ ، وہ
پیغہمبہران بہپی ی ٹہو نیشانانہ مژدہی ہاتنی
ہزرہتی محمدیان داوہ بہ ٹوممہتہکانیان .

بہلام ٹہو خاوہن کتیبانہ لہ پاش زہمانی
پیغہمبہرہکانیان گہلیک لہو نیشانانہیان لہ بہر
ہسوودی لابردووہو ہہندیکیان گوریوہ
بہباریکی تردا، وہ ہہندیکی تریشیان بہخیلافی واقع
وہ بہ درو مہعنا لیداوہ تہوہ . ہہندیکیشی ہہروہہا

ماوه تهوه ، وه له بهر زوری و رووناکی نه یان توانیوه
 دهستی بو بهرن . وه نه گهر ئینصاف و ویجدان بیته
 پیشه وه هه موو ته هلی کیتاب به ناچاری مه جووری
 نه وه نه بن پی ی لی بنین که خاوه نی نه و نیشا نانه
 حه زره تی محمده (صلی الله علیه وسلم) ، وه نه م ذاته یه
 مرده ی هاتنی دراوه ، وه پیغه مبهری ئاخرزه مانه ، وه
 له پاش نه و پیغه مبهری تر نابی و دینی نه و هه موو دینه
 پیشووه کان نه سخ نه کاته وه ، وه به ته نها ئایین و
 میله تی نه و به حق و راستی نه میننه وه له سه ر رووی
 زه ویدا .

نه و مرده و به شاره تانه ی که باس مان کردن
 به جوریک له ناو یه هوودی و نه صرانی یه کانا بلاو
 بو و بو و نه وه ، یه هوودی یه کانی ولاتی حیجاز
 هه رکاتیک کرده وه یه کی ناپه سه ندیان له ته هلی نه و
 ولاته نه بینی هه ره شه یان لی نه کردن به نزیک
 بو و نه وه ی زه مانی پیغه مبهر (صلی الله علیه وسلم) وه
 نه یان وت نزیکه نه و پیغه مبهره مرده پی دراوه بیت وه
 عه داله ت له ولاتا بلاو بکاته وه . نه وسا مه جالی نه م
 جو ره کرده وانه نامینی و حه قی هه موو ئیشی کی
 خراپتان لی نه سینی . له گه ل نه وه شدا که حه زره تی
 پیغه مبهر (صلی الله علیه وسلم) هاته پیشه وه ، نه و
 کیتابی یانه که زوو مرده یان نه دا به هاتنی ، که وتنه
 ده ربرینی کینه و بهر به ره کانی ، وه هه موو جو ره
 پیلانیکیان به کارهینا بو فه وتانندن و کز کردنی

ئیسلامه تی و موسولمانان . به لام له گهل تهو ههموو
تهقه لایه شیاندا خوی تهعالا ههر یارمه تی
موسولمانانی دا ، وه دینی ئیسلام په ره ی سه ندو به
جیهانا پرته وی خوی بلاو کرده وه ، وه عالهمی به
روشنایی ئیسلام روشن کرده وه و تهو کافر خاوه ن
کینه و عه نادانه له ناوچوون چونکه خوا غالبه به سهر
ئیشی خویدا ، وه مهیلی له ههرچی هه بی به ناره زووی
خوی جی به جی ته کا .

تهی کانی کهره م ، سه روه ری دیوانی مهحه بیهت
تهی شه می عه له م ، په هبه ری که یوانی مهحه بیهت
تهی نوورو ضیای نهرزو ههموو چه رخی سه ماوات
تهی شه ووقو به های ناده م و ته دیانی مهحه بیهت
تهی طالعی بورجی شه ره فی عیززهت و ته قوا
تهی جامعی فهوجی سه له فی بابی مهحه بیهت
توی مهر کهزی بو ده ورو ته توی قوطبی که مالآت
توی شه می صه فای حیکمهت و توی لوبی مهحه بیهت

تا دم به به های ناوی ته تووه بوو به سه ریا
تهرژا له سه های فه یضه وه بارانی مهحه بیهت
تهو نووچه که رزگار بوو له تو فانی هیلا کهت
ههر غایه نه هه نگی بوو له ده ریایی مهحه بیهت
تهو ناگره و ابوو به گولستانی براهیم
مه قسه دله گولی تو بوو له ناو باغی مهحه بیهت

به عقووبی نه بی صهبری جه میلی له دلا بوو
 چون پر بوو دلی نه و له گولی باغی مهحه ببهت
 نه ییووبی نه بی دهردی جه فای برد به وه فای تو
 یوسف به هه وای تو وهری گرت نووری مهحه ببهت
 موسا یهدی به یضای له چرای طه لعه تی تو بوو
 عیسا به صه فای تو گه یی به شووری مهحه ببهت
 په ی په ی به قودوومی شهره فت موژده نه باری
 وهك سهیلی به هاری له سه مای نووری مهحه ببهت
 موسا بوو که نه یفه رموو نیشانه و صیفه تی تو
 داوود بوو که نه ی خوینده وه مه زمووری مهحه ببهت
 عیسا بوو (مبشر) به علاماتی (محمد)
 (احمد) له قه بی فه خره له ئایاتی مهحه ببهت
 شه عیا بوو نه هاته سه ری ئایاتی سه ماوی
 بو نه عتی نه بی و تا قمی پرایاتی مهحه ببهت
 سیفری نه بوو بی ده فته ری نه و صافی (محمد)
 عه صری نه بوو بی عه نبه ری ئینصافی مهحه ببهت
 نووری که خودا داوی به سینه و دلی پا کان
 جیلوهی دلی تو بوو به فیووضاتی مهحه ببهت
 لوقمانی حه کیم لوقمه خووری خوانی که مالت
 سه حبان به به یان که و ته به سه رهاتی مهحه ببهت

حاتهم به تهمای خوانی سه‌خاو به‌خششی تۆ بوو
که‌وته که‌ره‌م و نه‌شری شیعاراتی مه‌حه‌ببته

ئهم به‌نده که‌وا به‌ندی هه‌واته به‌دلی خۆی
بۆ قاپی‌یه‌که‌ت هات به‌ت‌همای وه‌جدو مه‌حه‌ببته

یه‌که‌ قه‌تره‌ له‌ بارانی سه‌مای سه‌فوه‌تی تۆ بوو
یه‌که‌ نم له‌ هه‌وای هه‌وری وه‌فاو روشدو مه‌حه‌ببته

بی‌توو بتکینه‌دلی په‌ژمورده‌یی زاری
(عیناً) وه‌کو سه‌رچه‌شمه‌ ئه‌دا ئاوی مه‌حه‌ببته

عاده‌ت له‌ که‌ریمان‌ه‌وه‌ ئی‌حسان و عه‌طایه
ئهی شاه‌ی خه‌طاپۆش و عه‌طابه‌خشی مه‌حه‌ببته
با لوظف و عه‌طات بی‌ت به‌ تکای عه‌فوی خه‌طای من
بۆ (نامی) یه‌که‌ی مانی‌یه‌که‌ی نه‌قشی مه‌حه‌ببته

په‌ببی برژینه‌ له‌ سه‌ماواتی مه‌حه‌ببته
بارانی سه‌فا بۆ دلی سو‌لطان‌ی مه‌حه‌ببته

* * *

له‌ کاتیکا خوای ته‌عالا ویستی رووی زه‌وی به‌سه
چرای خاوه‌ن سه‌فای روخساری نازداری ره‌ه‌به‌ری
عالم رووناک بکاته‌وه ، وه‌ ئهم جیهانه‌ به‌ پرت‌ه‌وی
پیغه‌به‌ری سه‌روه‌ر پرشنگ‌دار بکا ، وه‌ دلی گروهی
ئاده‌میزاد به‌ چرای ئیس‌لامه‌تی نووران‌ی بکا ، دلی
(عبدالله) ی باوکی پیغه‌به‌ری ، که‌ یه‌کیک بوو له‌ ده

کوره کھی (عبدال مطلب) وه له پیاوه خاوهن شان و
شکو کانی تایه فهی قوره یش بوو، بزوانده وه و خستیه
سه ر سه ودای ژن هینان . وه دایکی تی گه یاند که
له ناو تایه فهی قوره یشدا بگه ری و ژنیکی به قه درو
حورمه تی بو بدوزیته وه . دایکی گه لیک گه را تا
(آمنه) ی کچی (وهب) ی کوری (زه ره) ی کوری
(عبدالمناف) ی بو دوزی یه وه که له زاو هه موو ژنانی
ئه وروژه ی تایه فه که یدا هه لبریراوو دیاری بوو .

له پاش به جی هینانی ره سم و یاسای خویان ،
به شه ره فو حورمه ت ماره یان بری له (عبدالله) و
گویزایانه وه . وه له پاش ئه وه که نووری نوظفه ی
پاکی چه زره ت صلی الله علیه وسلم له لایه نی (عبدالله) وه
نه قل بوو بو لای ئامینه ، له پیروزی ی ئه م ذاته خاوهن
هیممه ته وه سیماو شیوه ی ئامینه روژ به روژ به
نه وعی ئه گورا ، وه نووری چه زره ت له ناو چاوانیا
ئه دره وشایه وه ، به جوریک که هه موو ئینسانیکی ژیر
تی ئه گه یشت ئه و ژنه حامیله یه به ذاتیکی پایه به رزی
خاوهن هیممه ت و قیمه ت ، وه رووی دنیا به هوی
ئه و ذاته وه رووناک ئه بیته وه .

راستی یه که ی وه ک چون له به ره به یانا دنیا روشن
ئه بیته وه ، وه بای نه سیم ئه شنیته وه ، گه لی وه زعی
ئه م دنیا یه گوراو رووی کرده خوش بوون ، یه عنسی
زستانی تاریکستانی ته و او بوو ، ئه مجاره نوبه ی

نه سیمی صافی به هارو جوان بوونی دنیا به گولو
گولزار .

له پیش له دایک بوونی هزاره تدا (صلی الله علیه
وسلم) چند شتیکی سهیر له دنیا دا ده رکهوت که
هر که سیکي ژیر ته ماشای بگردنایه نه یزانی دنیا به
ری گوران هوه به به باریکی جواندا ، وه نزدیکه
وه زعیکی و ابیته ناو داده میزاد له تاریکایی شه قاوهت و
زه حمه ته وه بکه ویتته روشنایی به ختیاروی و رحمت .

یه کی له وشتانه نه مه بوو په نجا روژ له پیش
په یدا بوونی هزاره تا (ابرهه) ناوی حه به شه یی که
فرمانره وای ولاتی یه مهن بوو تووره بوو له نه هلی
مه ککه و له خانووی (کعبه الله) که قبیله گای نه هلی
مه ککه و هه موو عه رب بوو ، وه سو پاهیکی زور
گه وره و چند فیلی به هیزو هه له تی ریکخت بوو
داگیر کردنی ولاتی حجازو ویران کردنی (کعبه الله) ،
وه به مبه به سته ناپه سه نده وه هات وه نزدیک شاری
مه ککه بوه وه . . . وه له نزدیک مه ککه دا ئوردوو گای
هه لدا ، وه گه لی و شترو حه یواناتی عه ره بی به تالان برد
که هه ندیکیشی هی (عبد المطلب) ی باپیری حه زرهت
بوو . له و کاته دا (عبد المطلب) رویشته به ده میه وه
بو نه وه ی له گه لیا ریک بکه وی و حه یوانو و شترو کانی
خوی و خه لکه که ی تر وه ربگریته وه و له و پیره شوومه
په شیمانی بکاته وه .

که نزدیک بوه وه له ئیستیراحهت گاهه که ی نه بره هه و ،

ئەبرەھە چاوی پی کەوت ، زور بە پیاویکی بەقەدرو
 حورمەت و بەرزو بەھیممەت ھاتە پیش چاوی ، وە زور
 قەدرو حورمەتی عبدالمطلبی گرت و بەخیرھاتنی
 لی کرد . عبدالمطلب لە پاش ئەووە کە ھەسایەووە تکای لە
 ئەبرەھە کرد سوپاکەھی بگیریتەووە و نەیت بەسەر
 ولاتی مەککەدا ، وە ئەو ھەیان و وشترانەھی
 بردووینانە بیداتەووە . ئەبرەھە وتی رور سەر
 سورئەمینی کەوا تو لەجیاتنی ئەووەھی لەبابەتی
 پاراستنی خانووی کەعبەووە تکام لی بکەھی کە قبیلەھی
 عەرەب و عیبادەتخانەھی ئیوویە ، تکای گیرانەووەھی
 ھەیان و وشترە کانتان ئەکەھی ! عبدالمطلبیش وەرانی
 دایەووە کەوا ھەرشتیک خاوەنیکی تاییبەتی ھەییە .
 ئیمە خاوەنی وشتر و ھەیانەکانین ، مالی کەعبەیش
 خاوەنیکی بەدەسەلاتنی ھەییە کە خواپە ، وە ئەو خانووی
 خوی ئەپاریزی . لەئەنجاما ئەبرەھە بریاری دا کە
 وشتر و ھەیانەکانیان بداتەووە ، بەلام ئەبی مالی
 کەعبە برووخینی . وە بەم نیازە ناشیرینە فەرمانی دا
 سوپاکەھی بەرەو کەعبە بکەویتەری و ، فیلەوانەکان
 ئاگادار کران کە فیلەکانیان ئامادە بکەن و برون بو
 مەککە بو رووخاندنی خانووی کەعبە . بەلام خواپە
 تەعالا بو پاراستنی مالی خوی کە ئەبی بەجیگای
 عیبادەتی بەحەق ، وە بو دەرخستنی پایەو گەورەیی
 مەقامی ھەزرت (صلی اللہ علیہ وسلم) کە لەونزیکانەدا

دیته دنیاوه ، فیله کانی مه نع کورد له رویشتن بو
مه ککه ، وه هه رکاتی که فیله وانه کان به ره و مه ککه
لی یان نه خورین ، نه وان نه نووسستن و جوولسه یان
نه نه کرد ، وه که روویان وه نه چه رخاندن له مه ککه
به جوریک رایان نه کرد که فیله وانه کان پیایانا
نه نه گه یشتنه وه . فیله وانه کان لهم کاره ساته سه رسام
بوون و سوپایه که یش سه رگه ردان بوو ، وه له
هه مان کاتا خوای تهعالا بو به رباد کردنی نه و سوپایه
تاقمیک په له وه ری له لای ده ریای سووره وه ره وانه
کرد ، وه هه ریبه کی له و په له وه رانه هه ندیک گلی ره قیان
به ده نووک و چنگه وه بوو ، که گه یشتنه راسه ری
سوپایه که نه و گلانه یان فری نه دا به سه ریانا ، وه به
قودرته و تهوانای خودای عالهم نه و گله به سه ر
هه ر که سیکدا نه کهوت وه کوو ناگریکی تیژ سه ری
نه و که سه ی نه سووتاندو گاریشی نه کرده ناو سکی ،
وه له ماوه یه کی که مدا نه و که سه نه مرد . بهم جوره وه
بهم شیوه سهیره نه و سوپایه په ریشان بوو ، وه
کومه لیکي زوریان مردن ، وه بهم کاره ساته نه و
سوپایه تیکچوو ، وه له به جی هینانی دلخوازه
ناشیرینه که ی نه بره هه پاش کهوت .

له پاش نه م کاره ساته عه جایبه که خودا پیشانی
ولاتی حیجازی دا ، وه به تایبته تی دلی خه لکی مه ککه ی
پی خوش کرد ، روژ به روژ وه زعی نه هلی مه ککه خوش
نه بوو ، وه نیشانه ی رووناکی یان بو ده نه کهوت .

ههروه‌ها ئه‌وساله هه‌رچه‌ند سالیکی نه‌هات و
گه‌رانی و بی‌بارانی بوو، هه‌ر به‌هوی پی‌روزی هاتنی
حه‌زره‌ته‌وه (صلی‌الله‌علیه‌وسلم) گه‌ورا به‌سالیکی
خوش و سالیکی هه‌رزانی به‌نه‌وعی که‌ته‌هلی ئه‌و ولاته
ئه‌و ساله‌یان ناو ئه‌برد به‌سالی شادمانی و خوشی .
یه‌کی‌تر له‌و شتانه‌ته‌وه بوو که‌خوسره‌وی په‌رویز
پادشای ئیران له‌شه‌وی په‌یدا بوونی حه‌زره‌تا (صلی
الله‌علیه‌وسلم) له‌خه‌ویا دیتی ئینسانیک به‌هیرش و
هه‌ره‌شه‌وه هاته‌سه‌ری و پی‌وت «زوو به‌زوو هه‌رچی
ولات له‌ده‌ستایه‌ بیده به‌ده‌ستی مه‌ردی
عه‌صا به‌ده‌ستی حه‌ق په‌رستی ئارام و هیمنه‌وه» .
خوسره‌و که‌له‌خه‌و خه‌به‌ری بوه‌وه، گه‌لیک په‌ریشان
بوو به‌و خه‌وه‌ی که‌دیویه‌تی، وه‌که‌وته‌دلیه‌وه که‌
مه‌عنای ئه‌و خه‌وه‌ته‌وه‌یه فه‌رمانداری و پاشایی لسه
بنه‌ماله‌ی ساسانیدا نامینی و ئه‌که‌و‌یتته‌ده‌ستی که‌سی
که‌به‌ته‌بیعت ئاره‌زووی له‌ئازار و خوین رژاندن
نی‌یه .

وه هه‌ر له‌و شه‌وه‌دا که‌ئه‌م خه‌وه‌ی چاوی‌که‌وت
قه‌سری حو‌کوومه‌ته‌که‌یشی که‌وته‌زه‌لزه‌له‌وته‌کان، وه
چوارده‌تا‌قی‌لی‌رووخا . به‌م‌کاره‌ساته‌زیاتر لسه
خه‌وه‌که‌ی‌دل‌گران بوو چونکه‌له‌گه‌ل مه‌عنای
خه‌وه‌که‌یدا نزیک بوو، وه هه‌ر له‌و سه‌رده‌مه‌دا گه‌وره‌ی
ئایینی مه‌جووس له‌خه‌ودا چاوی‌پی‌که‌وت که‌وا تا‌قمیک

وشتري سه رخوش له گهل ره وگي له ئه سپي سه رکيش
له روو باري ده جله به ره و خوره هلات په رينه وه و به
ولاتا بلاو بو ونه وه بو ئيشارهت به وه که سـوپاي
وشتري سوارو ئه سپ سوار له جه نوو به وه دين و ولاتي
عه جه م داگير ئه کهن .

يه کيکي تر له وشتانه ئه وه بوو له شهوي
په یدا بووني حه زره تدا ئاگري عيبادهت خانه ي
مه جووسه کان له شيراز که ههزار مال پاسه واني
به ده ورا بوو ، وه نه يان ئه هيشت بکوژيتـه وه ،
له وشه وه دا فه راموشيان کردو کوژا يه وه ، بو
ئيشارهت به وه که ئاييني مه جووس له سه ر ئه رزدا
ناميني . دوو شتي تر له و شتانه ئه وه بوو که ئاوي
سه ماوه له ولاتي شام وه ده ر ياچه ي ساوه له خاكي
فه له ستين که له ژير ده ستي حو کوومه تي رومدا بوون ،
و شك بوون و به ئه رزا روچوون بو ئيشارهت به نه ماني
فه رماني روم له ولاتي شامدا . يه کيکي تري شيان
ئه وه بوو که هه رچي بت له مالي که عبه دا دانرا بوون وه
عه ره به کان ئه يان په رستن ، له شهوي په یدا بووني
حه زره تدا هه موو به روودا که وتن .

خولاصه گه لي نيشانه ي گه وره له رووي دنيا دا
ده رکه وت که ئيشارهت بوون به گوراني زه ماني
گو مر ابي و نزيك بو ونه وي روژي به رزي ئاييني و
حه ق په رستي و راستي و به ختيا ري ، به له دا يک بووني
حه رزه تي محمد (صلي الله عليه وسلم) .

رہ بی بی بینیرہ صہلاوات
بۆ حہ بیبی خوش لەقای تۆ
ئەوہ ندە لایق بی بە فەضلت
تا ئەمینیتەوہ بەقای تۆ

* * *

گیان فیدای عەرەری بالای تۆ
دل فیدای سیبەری ئالای تۆ
پادشایە ئەوہی بیته بەر
سیبەری بالی ھومای تۆ
شاد ئە بی ئەو کەسە بیینی
ھەیتەت و سوورەت و سیمای تۆ
بۆ کەسێ بیته جی حوضوورت
تاجی عزیزەتە لایقای تۆ
شەونمی فەیزی تۆ شیفایە
بۆ جەفا کیشی وەفای تۆ
مەرھەمی زامی دلانە
چاوی ئاھووی بی خەتای تۆ
نیونیکای تۆ بە میھربانی
کافی یە بۆ موبتەلای تۆ
فەجری تەئریخی تۆ کە دەرکەوت
شەوقی داوہ لە بەر صەفای تۆ
رۆژی تابان لە چەرخێ بەرزا
بەھرە گر بوو لە ضیای تۆ
قودسی یانی مەقامی عزیزەت

(قَابَ قَوْسَيْنِ) لَه لای تۆ
(یا مزمَل) بۆ خه لآتت
(یا مدثر) بۆ کالای تۆ
(یا سین) له قه بی ته شریفه
(طاهَا) بۆ به دری گۆنای تۆ
به هه موو ره هبه رانی عالهم
هاتنه جیگه ی ئیقتیدای تۆ
قه ت ته و او نابیی ته عریفه
(خلق "عظیم) ته نای تۆ

★ ★ ★

نه رگس و سو سه ن و وه نه وشه
مه سته بۆ نی بی هه وای تۆ
سه روی جو باران ئه له رزین
له شه رمی شنه ی بالای تۆ
عاشقانی تۆ هه ر زیندوون
تا ئه به د له بهر وه لای تۆ
چه ن نیشانه ی پی نیشان داین
هاتنی ده وری دنیا ی تۆ
سو پای ئه بره هه ی خه تا بار
بوون به سه رگه ردی ئالای تۆ
چوارده تاقی قه سری کیسرا
که وت له بهر به رقی بالای تۆ

ئاگرى فارس كوژاوه
به سه يلى وه شتى صه فای تو
ئاوى ساوه به عه رزا پوچوو
يانى پو ئه چن ئه عداى تو
بت له به يتا سه رنگوون بوو
به هه وای باى ئيه تيداى تو

***

صاحيبا سه يدا مه ولانا
بو هه موو عالهم مه ولای تو
ئهم جيها نه چای ظولماته
گه نه بى نوورى چرای تو
پوژى تالى قه هرى بارى
دینه لای تو ماسيوای تو
دینه سو جدهى عه رزی ته عظيم
بو تکای ئه هلى په نای تو
چاو هه لینه به لوطف و ئي حسان
بو بريندارى سه وداى تو
به لكو رزگار بين له مه ينهت
به فه يضى نوورى سيمای تو

***

په بى بينيره صه لاوات
بو حه بيبى خوش ليقای تو
ئه حمه دو ئه سه دو محمد
موجته بايه و مو صطه فای تو

هه‌بم له بۆ ئالو یارانو
 پێ‌په‌وی پێ‌ی ئیه‌تیدای تو
 تا نه‌سیمى سه‌حه‌ر له‌ كو‌سار
 بێ‌ته‌ سه‌ر سه‌به‌زه‌ی چیاى تو
 تا دلى پاکی یاری دلدار
 (نامى) یه‌ به‌سه‌فای هه‌واى تو

ئامینه ئه‌فه‌رمویت چه‌ند مانگیك له‌پیش
 په‌یدا بوونی چه‌زره‌تدا (صلی الله علیه وسلم) باوکی
 رویشتبوو بو سه‌فه‌ری بازرگانی بو شام وه‌ له‌ریگه‌دا
 وه‌فاتی کرد، وه‌ ئیمه‌ له‌ چاودیری (عبدالطلب) ی
 باپیریدا بووین، ئه‌ویش له‌ شه‌وی په‌یدا بوونی
 چه‌زره‌تدا له‌ گه‌ل ده‌سته‌ی دوستو ئه‌ولادو خزمانیا
 رویشتبوو بو چه‌ره‌می (بیت‌الله) بو ئه‌وه‌ی هه‌ندی
 شوینی رووخابوو، چاکی بکاته‌وه‌ . منیش له‌وکاته‌دا
 له‌به‌ر بی که‌سی خوم دلم په‌ریشان بوو، به‌لام
 به‌لوطفی خودای ته‌عالا له‌وکاتی عاجزی یه‌دا وه‌زعیکی
 خوش و شادی یه‌کی زورم که‌وته‌ دله‌وه‌، وه‌ دنیام
 له‌پیش چاودا ده‌ر که‌وت، چه‌تاوه‌ کو قه‌صرو خانوه‌کانی
 شاری بوصرام ئه‌دی له‌ ولاتی شام، وه‌ چاوم که‌وت به
 سیه‌ ئالایی یه‌کیان له‌ خوره‌ه‌لاتی مه‌ککه‌، وه‌
 یه‌کیان له‌ خورنشینی مه‌ککه‌، ئه‌ویشیان
 له‌سه‌ربانی (کعبه‌ الله) هه‌ل کرا بوون . یه‌عنی چه‌زره‌تی
 پیغه‌مبه‌ری ره‌ه‌به‌ر له‌ شاری مه‌ککه‌دا په‌یدا ئه‌بی،
 وه‌ ئالای دینی ئیسلام به‌رز ئه‌کاته‌وه‌ له‌ شاری مه‌ککه‌،

به لام به هیزی دینه کهی خورهه لات و خور نشینی عالهم
روشن ئه کاته وه .

وه ئه ی فه رموو تیپ تیپ فریشته م ئه که وت ه
پیش چاو که له ئاسمانه وه ئه هاتنه خوار بو زه وی وه
ده وروبهری مالی که عبه یان داگرتبوو . یه عنسی
فریشته ی ئاسمان به فه رمانی خودای میهره بان
حازر بوون بو پیشوازی کردن له حه زره تی (محمد
المصطفی صلی الله علیه وسلم) . وه ئه ی فه رموو ههر
له و کاتانه دا نووریکه زور که وته دله وه و پیغه مبهری
نازداری شیرین کرده وه ره فتار به قودوومی پیروزی
خوی رووی دنیای موباره ک کرد (علیه الفصلاة و تحية
وسلام) .

* * *

به لوطفی خودالی بوومه وه له نووسینی ئه م کتیبه
بچکوله له شهوی دووشه ممه ی یه که می مانگی (ذی
القعدة) ی سالی ۱۳۸۰ ی هیجری ، ریکه وتی سالی
۱۹۶۱ ی میلادی له مزگه وتی حه زره تی عبدالقادری
که یلانی (قدس سره) له شاری به غدا .

میراج نامہ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سبحان الذي اسرى بعبدہ ليلا من المسجد الحرام
الى المسجد الاقصى الذي باركنا حوله لنريه من آياتنا ،
انه هو السميع البصير . والحمد لله وسلام على عباده
الذين اصطفى وعلى آلهم وصحبهم واتباعهم بقدر
فيوضات الله تعالى على احبابه وانشراح صور صدورهم
وابتهاجهم انه على كل شيء قدير .

له پاش ته ناو ستایشی په روه ردگار ، وه دروودی
پیغمبهری نازدار . بزائن خوای ته عالا ئاده میزادی
گه وره کردووه به سهر هه موو گیان له بهرانا به هوی
عه قل و هوشه وه ، وه عه قلی کردووه به هوی چاره کردنی
هه موو دهر دو ئازاری ، وه به پایهی بهرزی بو هه موو
هوشیاری .

لای هوشیارانه هه ر بیړی پاکه
هه ر کرده وه یه ک په سه ندو چاکه
له سهر بناغهی بیرو باوه رپه
خوشی ی ئه م دنیا هه تا پروونا که

وه یه که م سوو دیک که له عه قله وه په یدا بی
ئه مه یه هه ر شتی خاوه ن سوو د بی به قه دهر
سووده که ی خزمهت بکریت ، وه باشت رینی سوو د
ئه وه یه که له ئاموژگاری ره هبه رانی جیهانه وه به

ئادەمیزاد گەیشتوۋە بو ۋەر گرتنى سەئادەت و
سەربەرزى بەتايىبەتى حەزرەتى فەخرى عالەم (محمد
المصطفى صلى الله عليه وسلم) كە لە ئاسمانى
مەعرىفەت و شووعوورا ۋە كو روژى درەخشندە
ئەدرەوشىتەۋە ، ۋە بەھوى ئاموژگارى يە
بەرزە كانىھەۋە پرتەھوى سەرئەفرازى بەدنيادا
ئەبەخشىتەۋە .

ئەم ذاتە خاۋەن پايەى سەربىساتە دىن و دنيای
بەشەرى روون كەردوۋەتەۋە ، ۋە دەستوورى ژيانى
دنيا و سەربەرزى پاشەروژى بىرىار داۋە ، ۋە
فەرمانى داۋە بو ژيان تى بکوشىن بەقەدەر حال ، ۋە
بو خوشى پاشەروژ تەقالا بەدەين بە درىژايى سەل .

ئەم ذاتە يە كەم دەلىلە بو رىگەى حەقىقەت ، ۋە
يە كەم پىشەۋا يە بو زانايانى خاۋەن مەعرىفەت ، ۋە
تاقانە رەھنوماى گەورەى ئادەمیزادە بو رىگەى
مەحەببەت و ئولفەت . ئەو پىغەمبەرەى كە رەھبەرى
ھەموو بەشەرە بو ناسىنى پەرۋەردگارى عالەم ، ۋە
يە كەم ۋەسىلە يە بو رزگار بوونى بەشەر لە ئىش و
ئەلەم .

پىويستە بو ھەموو كەس بە گوپرەى تووانا و
دەسترەس بو مەحەببەتى ئەم ذاتە عالی مەقامە
تى بکوشى ، ۋە تامى ئىخلاص و مەحەببەتى بە گيان و
دل بنوشى ، ۋە لە ھەموو مونا سەبەو رىكەوتىكا يادى
بکەن ، ۋە لە ھەموو ھەلكەوتىكا باسى بکەن ، ۋە

میژووی ژیانی و به سه رهاتووی جیهانی و موعجیزه
به رزه کانی و خووره وشسته جوانه کانی بگرنه وه .
ئه مجار به راسی و ئیخلاصی دل ریگهی ته و بگرن ، وه
ره وشسته به رزه کانی و کرده وه په سه نده کانی به دل و
ئه ندام وه ر بگرن ، بو ته وه به دل گهرمی یاسای ئایینی
ئه و بکن به ره هبهری ماوهی ژیان ، وه له سه ر شیوهی
بیرو باوه ری پاکی و خووره وشستی چاکی ئولفت بگرن
به دل و به گیان .

ئه م پیغه مبه ره سه رداره ، وه ئه م ره هبهره نازداره
له گه وره خانه دانی طائفه ی قوره یش ، وه له نه ته وهی
حه زره تی ئیسماعیلی کوری حه زره تی ئیبراهیمی
خه لیله ، وه له ته ئریخی پنج صده دو حه فتاویه کی
میلا دی یا ، له بیستی مانگی نیسانی رومی ریکه وتی
دوانزه ی (ربیع الاول) له مه ککه له دایک بو وه و پانایی
ئه رزو ئاسمانی رووناک کرده ته وه ، وه له ته مه نی
چل سالیدا به ئه مری خودا بوو به پیغه مبه ره ره هبهره
ده لیل ، وه قورئانی بو هات و شاد بوو به دیداری
فریشته ی جه لیل حه زره تی جبره ئیل ، وه بوو به
شوینی پرته و گای قورئان ، وه بو هه موو په ری و
ئاده میزاد بوو به ره هبهره ده لیل ، وه له پاش ئه وه
که بوو به پیغه مبه ری خودا دهستی کرد به بانگ کردن
له تیره تیره کانی ئینسان بو خودا ناسین ، بو ئه خلاق و
ره وشستی شیرین ، بو کرده وهی چاک ، بو وتاری پاک ، بو
میهره باننی له گه ل خزم و خویشان ، بو ده رمان کردنی

زامی دل ریشان ، وه گه لی ئاده میزادی به اختیار بوی
 بوون به دلدارو فیدا کار . وه له پاش یازده سال له
 ته مه نی په نجاویه ک سالیدا خه لات کرا به پایسه ی
 میعراج ، وه له ته مه نی په نجاوسی سالیدا فه رمانی بو
 هات که له شاری مه ککه وه کوچ بکا بو شاری مه دینه ،
 وه له وکاته وه روز به روزو هفته به هفته و سال
 به سال ئایینی پیروزی ئیسلام ته کانی ئه داو پرته وی
 نووری ئه گه یشته به دیهات و شاراندا ، وه به ماوه ی
 یازده سال زور به ی ولاتی حیجازو یه مه ن و سنووری
 ولاتی شام رووناک بوه وه به پرته وی دینی ئیسلام ،
 وه هه زاران مه ردی به قیمهت و خاوه ن ئه همیهت
 په یدا بوون بو خزمهت کردنی دین ، وه بوون به هوی
 بلاو بوونه وه ی دینی ئیسلام له سه ر پانایی سه رزه مین ،
 وه نامه ی پیروزی خوی گه یاند به پیاوه به رزه کانی
 جیهان ، وه بانگی کردن بو وه رگرتنی ئایینی ئیسلام و
 قه بوول کردنی ده ستووری قورئان له بو خاص و عام ،
 وه ک خوا فه رموو یه تی (وما ارسلناک الا رحمة للعالمین)

ئه ی پیغه مبه ری شیرین سو رو شته
 به شیوه به شهر ، به دل فریشته
 کللی ده رگای خه زینه ی ئیحسان
 وه سیله ی صه فا بو سینه ی ئینسان
 به تو ده روازه ی په حمهت کراوه
 خودا له به شهر ئاوری داوه

برژئی به سه رتا سه لات و سه لام
به قه د ژماره ی حرو و فی که لام

* * *

ئهی پیغه مبه ری خوش خولق و ره و شت
بو تو بو و هه وری ره حمه ت که و ته ده شت

ره هبه ری ریگای گولزاری به هه شت
پر بو و له نیعمه ت کیو و سارا و ده شت

بو تو بو و ده ریای خه زانه ی ئیحسان
که و ته سه ر شه پۆل بو پۆلی ئینسان

برژئی به سه رتا سه لات و سه لام
بو به رزی ی پایه ی میلله تی ئیسلام

* * *

ئهی ره هنوهای عام له بو ریگهی پاس
بو خودا ناسین ، بو سه عی و ئیخلاص

بو و یجدانی پاک بو له حه ق پر سی
بو هیمه ت به رزی و له که س نه تر سی

له بو دلسۆزی و هوگری و ئولفه ت
بو و هر گرتنی عیلم و مه عریفه ت

برژئی به سه رتا سه لات و سه لام
په ی ده رپه ی به تاو تا قافی قیام

* * *

ئەي شارپەھبەرى دەستوورى قورئان
بۆ تۆۋ بۆ دەبيح ھات قۆچى قوربان
ئەي دل ئەستوورى مەيدانى ئازار
ئەيىۋوبى مېحنەت ، يۆسفى دلدار
ئەتۆي ئامۆرگار بۆ داوین پاكي
بۆ ھىممەت بەرزى ، بۆ دل پرووناكى
وہ كوۋ بارانى نىسانى ئارام
برژى بەسەرتا صلەت وسەلام

* * *

ئەي چراي تاكى ئەرزو ئاسمان
مايەي پرووناكىي دلى موسولمان
بەتۆ گول غونچەي مەحەببەت پشكوت
دلى دلداران بۆ پەحمەت بزوت
شعوورو كەمال بەتۆۋە دەر كەوت
گيانى حەق خوازان لە سزا سرەوت
حەق بەسەر بەتال لەتۆۋە سەر كەوت
بۆ پىي حەق ناسىي بە شادى پىكەوت

* * *

ئەي مایه‌ی صه‌فا بۆ جه‌فا باران
 ئەي مایه‌ی شیفایا بۆ دۆل بیماران
 به‌گیان په‌روانه‌ی شه‌معی رۆخسارت
 به‌دۆل بولبولی گۆلی دیدارت
 سه‌روی (نامی) یه‌له‌ باغچه‌ی شه‌وقا
 سپرته‌ (جامی) یه‌له‌ باده‌ی زه‌وقا
 تکای شه‌ونمی فه‌یضی ئیحسانه
 رچای بۆ جامی حه‌ق په‌رستانه
 تا ئه‌رژۆی سه‌یلی سه‌لات و سه‌لام
 له‌خواوه‌ بۆ تو (یاخیر الانام)

***

ئەم پیغه‌مبه‌ره‌ سه‌روه‌ره‌ له‌ کاتیکه‌وه‌ هاتوه‌ ته‌
 سه‌رزه‌وی هه‌موو شوینیکی بوله‌ندو نه‌وی له‌ یومنی
 پیروزی ئه‌و به‌شیککی وه‌ر گرتوووه‌، وه‌ به‌قه‌ده‌ر حال
 خوی بو به‌رزوی سه‌رکه‌ه‌وتوووه‌ وه‌ خویشی
 به‌شیوه‌یه‌کی جوان ژیاوه‌، وه‌ هه‌ر ئیشی که‌
 په‌ست بووبی سه‌ری لی نه‌داوه‌، وه‌ له‌به‌ر هیمنی و
 شه‌رم و ته‌مکین مه‌شه‌وور بووه‌ به‌ (محمدی امین) . وه‌
 له‌پاش ئه‌وه‌ که‌ بوو به‌ پیغه‌مبه‌ر ئه‌وه‌نده‌ موعجیزه‌و
 که‌رامه‌تی بووه‌ نایه‌نه‌ حیساب، وه‌ پیویستی
 نووسینن به‌ چه‌ند کیتاب . یه‌کیک له‌و موعجیزانه‌ی
 ئه‌وه‌یه‌ که‌ دوعای له‌ باره‌گای خوادا قه‌بوول بووه‌ .
 (حذیفه) ریوایه‌ت ئه‌کا ئه‌لی دوعای خیری بو
 هه‌ر که‌س کردوووه‌ ئه‌نجامی پیروزی ئه‌و دوعایه‌

ته ئثیری له نه تهوهی ئه و که سه یشا ده ر که و تووه . له
(بخاری) دا ته فه رمویت دایکی (انس کوری مالک)
رویشته خزمه تی چه زره ت عه رزی کرد (یارسول الله)
دوعای خیر بکه بو ته نه سی خزمه ت کارت . ئه ویش
فه رموی یاره ببی مال و عومرو ته ولادی زوری بده ری ،
وه هه رچی پی ئه ده ی دوور له شه ربی و خاوه ن فه ربی .
ئه نه س ته فه رمویت له یومنی ئه و دوعاوه خودا
ئه وه نده ی ته ولاد پیدام ئیسته نه ته وه م نزیککی
کردوه ته وه له صد که س ، وه ته وه نده یش مالکی
پیداوم له ناو یارانا یه که م خوش گوزه رانم .

وه دوعای فه رموو له بو (عبدالرحمن کوری عوف)
که خودا فه رو به ره که تی پی بده ، ئه ویش ته وه نده
وه زعی خوش بوو که گه لی موسولمانان به هوی ته وه وه
دلشاد بوون وه خیر و خیراتیکی زوری کرد به
موسولمانان . (من جمله) له کاتیکی نه هاتا
حه وت صد و شتری به باره وه له شامه وه هاتنه وه بو
شاری مه دینه . ئه ویش هه موو ئه و و شترانه ی به خشی
به داموانی مه دینه .

وه له نه خوشی کوچی دوا پیدا وه صیه تی کرد به
په نجا هه زار دیناری ئالتوون بو موسولمانان ، وه کاتی
که میراته که ی به ش کرایه وه چوار حه ره می هه بوو
یه کی هه شتا هه زار دینار ئالتوونیان به ر که وت .

وه دوعای کرد بو (أبو قتاده) که هه میشه ره نگ و
روخساری جوان بی وه ته عزای ته ندای نه رم و نیان

بی . ئەم ذاته له تەمەنی هەفتا سالییدا وەفاتی کرد ،
بەلام شیوهی مووی و شیرینی ی ره نگی و روخساری
له گەنجیکی بیست سالانه ئەچوو .

وه دوغای فەرموو بو (عبداللهی کوری عباس) بو
زوری ی عیلم و مەعریفەت ، وه ئەوذاته له زەمانی خویا
بوو بە ئیمامی ئەو زەمانە ، وه وینەهی لەزانستا نایاب
بوو .

وه جاریکیان له غەزادا ئەصحابەکانی تینوویمان
بوو هەزرەتی عومەر هاتە خزمەتی عەزری کرد
دوغایان بو بکا بارانی بیاری . ئەویش دوغای کرد .
ئەو نەدی پی نەچوو بارانیککی وەها باری کە هەموو بە
ئارەزووی خویان ئاویان خواردەو و پیوستیان نەما .
ئەم ذاته دوغای قەبوولە دوغای شەری نەئە کرد ، هەتا
کاتی کە تائیفەهی قورەیش عەزیه تیان ئەدا ، ئەم
لەجیاتیی دوغای شەر دوغای بو ئەکردن کە خوا
هیدایەتیان بدا ، وه ئەهی فەرموو خوایه هیدایەتی ئەم
قەومە بدە چونکە نەزانن . بەلی پینج کەس له کافرانی
قورەیش زور بە کینەو عەناد بوون ، وه گەلی خواوەنی
ئازارو فەساد بوون هەزرەت دوغای شەری لی کردن .
ئەمانە له ماوێه کی کەمدا یه کەیه کە هەریه کی بە
دەردیکی کاری فەوتان .

بەتایبەتی دەستی موبارەکی بو ئازاری ئەندامو
گیان بەوینەهی دەرمانی لوقمان بوو . له غەزایه کادرا
له چاوی (قتادەهی کوری نعمان) وه چاوی کەوتە سەر

رووی • چه زرت چاوه که ی نایه وه شوینی خسوی و
 ده سی پیا هینا ، وه به نه وعی ئه و چاوه ی خوشه وه بو و
 که له جاری جار ان با شتر شتی ئه بینی • وه جاری کیان
 کویریك په نای پی هینا ، عه رزی کرد (یار سول الله)
 تکام بو بکه خوا ئه م چاوانه م چاک بکاته وه • ئه ویش
 فه رموی برو ده س نویری بگره ، وه دوو رکات نویر
 بکه ، ئه مجار پیاریره وه وه بلی یاره ببی داوات لی ئه کم ،
 وه حورمه تی پیغه مبه ر ئه کم به تکا کار بو
 چاک بو ونه وه ی چاوه کانم ، ئه ویش به وده سستووره
 دو عای کردو خوای ته عالا زو و به زوو چاوه کانی چاک
 کرده وه •

وه چه زرتی عه لی له غه زای خه بیه را چاوی ئه یه شا ،
 چه زرت بانگی کردو تفی ده می خوی دا له چاوه کانی ،
 وه زو و به زوو چاوه کانی خوشه وه بوون ، وه بو
 سبه بینی ئالای هه لگرت و که و ته پیش
 ئه صحابه کانه وه و قه لای خه بیه ری فه تح کرد •
 ئه م ذاته ئه وه نده خوشه و یست بو وه که هه تالسه
 شتی بی گیانا نیشانه ی ده ر که و تو وه • ریوا یه ت کرا وه
 چه زرت (صلی الله علیه وسلم) له کاتیکا له مز گه و تا
 خو طبه ی ئه خوینده وه ، پالی ئه دا به کوله که یه که وه له
 کوله که کانی مز گه و ت ، وه پاش ئه وه ی مینه ری بو
 دروست کرا ئه و کوله که یه ی به جی هیشته و رویشته
 سه ر مینه ر • جا له م کاته دا ئه و کوله که یه که پالی
 پیوه ئه دا که و ته نالین و فوغان و ده نگیکی وه ها زویری

لی په یدابوو گهلی له نه صحابه کان له مز گهوت سا
ده سنیان کرد به کریان ، هه تا چه زرت له مینه ره وه
هاته خواره وه و باو هشی کرد به و کوله که دا ، نه و سا
له ده نگ کهوت .

(والحاصل) گهلی مو عجیزه و کهرامه تی به رزی لی
په یدابوو وه گهلی جار له به ره که تی نه وه وه خوار دنی
که م زور بو وه ، وه له کاتی بی ناوی یا دهستی خستوه ته
ناو کاسه ی ناوه وه ، وه ناو له به ینی په نجه کانیه وه
ره وان بوو هه تا هه موو نه و کومه لی نه صحابه ناویان
خوار دوه ته وه و دهس نو یثریان گرتوو . گهلی جار
گیان له به ری بی زمان شکاتی حالی خویان له لا عه رز
کردوه ، دار سه لامی لی کردوه . وه ورده به رد له
ده ستیا ته سبیحاتی خوی کردوو .

یه کیک له مو عجیزه گه وره کانی چه زرت قور ئانه
که پره له حکمهت و مه عریفهت و ناموژ گاری و
نه صیحهت . وه هه موو عالم بانگ نه کا بو
دوور کهوتنه وه له پهستی ، بو عیبادهت و خواپه رستی ،
بو نه وه که خودا به یه کی بز انن و هه موو سوودو
زیانیکی خویان له وه وه بناسن ، وه بو خزمهت کردنی
دایک و باوک ، وه بو راستی مو عامه له و حیساب ، وه
بو صیله ی ره حم و پیاوه تی کردن له گه ل خزمان ، وه بو
پیاوه تی له گه ل دراوسی ، وه بو خاتر گرتنی غه ریبو
میوان ، وه بو دلسوزی و ساغی له گه ل موسولمانان ،
بو ئیستیقامهت و راوه ستان له سهر دین و ئیمان ، بو

شهرم و حه‌یا له ئینسانی به‌حورمه‌ت و پیر ، بو ره‌حم و
میهره‌بانی له‌گه‌ل داماو و نات‌ه‌واوو فه‌قیر ، بو ده‌ست و
داوین پاکی بو دل گوشادی و ناوچاو رووناکی ، بو
په‌یدا کردنی عیلم و مه‌عریفه‌تی به‌قیمه‌ت ، بو که‌وره‌یی
نه‌فس و بوله‌ندی هیمه‌ت ، بو پاراستنی نیشتمان ،
بو ئەمن و ئاسایشی سامان ، بو حیل و حه‌وسه‌له‌و
ره‌وشتی چاک ، بو وتاری راست و کرده‌وه‌ی پاک . .
وه به‌کورتی ده‌ستووری موکه‌رره‌می قورئان ضامنه
بو سه‌عاده‌ت و سه‌ربه‌رزی ئینسان .

بیجگه له‌م مو‌عجیزانه پیغه‌مبه‌ری ره‌هبه‌ر خولقه
گه‌وره‌کانی گه‌وره‌ترن له‌مو‌عجیزه‌کانی ، وه به‌راستی
یه‌کیک ته‌ماشای ئەخلاق‌ی به‌رزی بکا ، هه‌موو
مو‌عجیزه‌یه‌ک له‌خوار ئەوه‌وه ئەبینی . ئەم ذات‌ه
هیمه‌تیکی وه‌ها به‌رزی هه‌بوو ئەگه‌ر بو ده‌لیل
له‌سه‌ر گه‌وره‌یی خوا نه‌بوایه‌چاوی به‌رز نه‌ئه‌کرده‌وه
بو ئەرزو ئاسمان . ئەوه‌نده نه‌فسی به‌عیزه‌ت بوو
به‌لاچاوی نه‌ی‌ئه‌روانی بو خه‌زینه‌ی رووی جیهان . له
سه‌بر و خوراگر‌تا ئەتوت بناغه‌ی کیوانه ، له‌عیلم و
مه‌عریفه‌تا ئەتوت ده‌ریای بی‌پایانه . حه‌وسه‌له‌ی
ئوه‌نده زوربوو قه‌ت لیل نه‌ئه‌بوو . فکری ئەوه‌نده
دامه‌زراو بوو هه‌رگیز ویل نه‌ئه‌بوو . که‌ره‌م و
به‌خششی ئەتوت بای وه‌شته . له‌رووناکی‌ی ناوچاوا
ئەتوت گولزاری به‌هه‌شته . وتاری وینه‌ی شه‌کری
شیرین بوو . له‌کرده‌وه‌ی هیمنه‌فریشه‌ی ئەمین

بوو . له دل ته ستووری دا پاله وانی زه مان بوو . له
 بهرزی و تارا ماموستای سه جان بوو . له دهرسی
 حکمه تا حه کیم لوقمان بوو . له عیصمهت و پاکیدا
 فریشته ی ئاسمان بوو . له قه ناعهت و دل روونا کیدا
 سهرداری زاهیدان بوو . له عه فوو چاوپوشینا
 ته فسیری ره حمه تی یه زدان بوو . له ساغی ئیماننا ،
 له راستی په یماننا ، له بهرزی ره فتارا ، له ریکی
 و تارا ، له شیرینی کردارا یه کهم نموونه ی ئایه تی
 قورئان بوو .

(یارسول الله) گیانم به فیدات
 پیشکشت نه کهم سه لام و سه لات
 بوچی بگه پریم بو موعجزات
 تو خوت موعجزه ی به بهرزی صیفات
 کام وه صفت بینم له ناو صیفاتا
 بیکه م به نه ساس بو وه صفو ته نات
 هه ر صیفه تیکت ته ماشای نه کهم
 وینه ی نایابه له پرووی کائینات
 مه گه ر به خه یال وینه یی دانیم
 خه یالیش کو له له ری کی که مالات
 شیوه ی شیرینی رو خساری پاکت
 قهت وینه ی نه بوه له پرووی سه ربسات

بۆیە یاران ت که تۆیان ئەوی
ئەیانوت پۆژە له بەرزا هەلات
هەر کەسی بە حەق تۆی ببینیا یە
دەستی بەر ئەبوو له بەندی حەیات
بۆیە له دووریت دلی بولبولان
ئەهاتە نەغمەو سازو مەقامات
بە پیری دووریت پوخساری یاران
زەرد ئەبوو وینە ی خەستە ی پرفاتات
نمی عارەقی خۆشبۆی پوخسارت
بە شەونم لەسەر پەرهی بەهار هات
بۆنی هەر شویننی گوزەر گای تۆ بوو
بەوینە ی قوتووی عەتری لی ئەهات
صەبرت بالاتر له صەبری ئەییووب
حیلمت له یەحیای خاوەن کەرامات
پراستی و تارت ، جوانی پرفتارت
بەرزوی کردارت نایەوی ئیشبات
وەفات بە عەهدو پەیمانی ساغت
چ کاتی هات و چ ساتی ئەهات
له کیوی (طائف) بەرزو بالاتر
دامەزراوتر بوو له کەعبە ی نەجات

عەفوت گەيشته پايه يه كي وا
ته واوي ناکا نامەو ته حريرات

بۆيه تا ده جار به قەصدي گيانت
بۆت دەرچوو عەدووي خاوەن خەيانات

يه كيهك ئەمانه لي يان ئەبووردي
پيٽ ئەدان بەرگي عەفوت به خەلات

دلسۆزيت له بۆ سووتواني داخ
پرووزەت له بۆ گيرۆدهي ئافات

گەرمي دەرروونت بۆ چاري بي کەس
خامۆش نه ئەبوو به ئاوي فورات

بۆ شيوهي شهرمي په روه ردهي دەررووت
په وشتي نه رمت ئەبوو به ئيسپات

صيله ي په حمت بوو بۆ دلسۆزي ي دل
له گەل عوموموي خزم و ئەقرەبات

هەر له گەل تۆدا دروست کرا بوو
سيماي پرووناكو و دەستي پرسەخات

شەممەيي دەرکەوت له گەل شيمەدا
قياسي ناکري عالەم به زەرپرات

بي ده نگ بچا که شهرحي خولقي تۆ
(خلق عظيم) ته فسيري ئەکات

نه بۆ ئادهمی ، نه بۆ فریشته
 مه گهر ههر بۆ تۆ له خواوه هات
 جیای له ئادهمی و پهری و فریشته
 نهوعی فهدیگی له (مجردات)
 نهوه نده ههیه مهخلووقی خودای
 بهوینهی باقی نه جزای کائینات
 پر بئی کائینات له سهلامی حق
 برژی به سهرتا سهرتا به پالات
 سهرواز کا نمی سهلامی خودا
 بگا به هه موو نه جزای (نامی) ات

وه یه کی له موعجیزه گهوره کانی موعجیزه ی
 (اسراء) ه که بریتی یه له وه له شهوی بیست و هوتی
 رهجه بی سالی په نجاویه کی عومری موباره کیا له
 مزگهوتی (کعبه الله) وه له شاری مه ککه ی
 مو که رره مه وه ته شریفی رویشته وه تا مزگهوتی (بیت
 المقدس) له شاری قودس ، وه یه کی له موعجیزه کانی
 میعراجه که بریتی یه له وه له مزگهوتی (بیت
 المقدس) وه له شاری قودس له گهل حه زره تی
 جیره ئیلا سهر که وتوو هه تا له ههر حهوت
 ئاسمانه کان ده رچوو ه ، وه گه یشتوه ته داری (سدره
 المنتهی) وه له شوینه یس بهرز بوه ته وه وه که لامی
 خوای ته عالی بیستوو ه ، وه له عهینی شهود!

هاتوه تهوه بو سه رئه رزوه بو شوینی خوی له مه ککهی
مو که رره مه دا .

له سه حیجی (مسلم) دا ریوایهت ئه کا له (انس
کوری مالک) خوای لی رازی بی که چه زرهت (صلی الله علیه
وسلم) فه رموو یه تی شهوی له (حطیم) دا ته شوینی که
له چه رمی به یتا له ناو بهینی رو کنو بیری زه مزه مو
مه قامی ئیبراهیمدا سه لامی خوای لی بی ، وه له بهینی
خه وو بیداریدا بووم ، چه زره تی جو بره ئیل هاته لام ،
وه فه رموو خوای ته عالا سه لامت لی ته کا وه ئه مری
کردوو پیم که ئیمشه وه له شوینه وه هه لت گرم و
بتبه م بو مز گه وتی (بیت المقدس) له شاری قودسدا ،
وه له وی یشه وه هه لت گرم و له ئاسمانه کان به رزت
که مه وه هه تا هه ر شوینی خوا مه یلی هه یه . بو ئه وه
گه لی له عه جایباتی عالهم به چاوی خوت بیینی و زور
له مهی ئیسته هه یه زیاتر نیشانهی گه وره یی خوای
ته عالا بیته پیش چاوت . ئه فه رموی منیش له گه لیا
هه ستام و له (بیت الله) هاتمه ده ره وه ته ماشام کرد
(براق) حازره که ولاغیکه بو سواری وه گه لی جوان و
شیرینه ، وه سوار بووم و له گه ل چه زره تی جو بره ئیلا
به ره و (بیت المقدس) که وتینه ریگه . که گه یشتمه
(بیت المقدس) له بوراق دا به زیم و رویشتینه
مز گه وته وه ، وه دوو رکات نو یژم کرد .

وه له ریوایه تی (ابو هریره) دا ئه فه رمویت که
گه یشتمه مز گه وتی (بیت المقدس) کومه لیکم له

پیغمبران چاو پی کهوت ، وه لهویا بووم به ئیمام
 بویان و دوورکات نویژم به ئیمامت کرد بویان ، وه
 تهو پیغمبرانه هزاره تی (ابراهیم) و (موسی) و
 (عیسی) و (داود) و (سلیمان) بوون ، وه ئهم ذاتانه
 هه ریه کیکیان به نهوعیک همدو ته نای خویان کرد ،
 وه منیش و تم ئیوه هه مووتان ته نای خواتان کرد ، با
 منیش ته نای خودا بکه م . همدو ته نا بو تهو خودایه
 که منی کردوه به پیغمبر وه ناردوومی به ره هبر
 بو هه موو ئاده میزاد ، به موژده ده ر بو تهوانسه ی
 ئیطاعه ی خوا ته کهن ، وه به ترسینه ر بو تهوانه ی که
 بی فرمانی تهو ته کهن ، وه قورئانی نازل کردوه
 بوم که به یانی هه موو ئادابیکی تیایه ، وه ئوممه تی
 کردووم به چاکترین ئوممه تانی پیغمبران ، وه
 ئوممه تی منی کردوه به دادریزی ئوممه تی
 پیغمبران له دنیا دا ، وه پیشکه وتوو له هه موو
 ئوممه ته کان له قیامه تدا ، وه سینه ی گوشاد کردووم
 به یومنی به ره که تی خوی ، وه هه ر ناره حه تی و ئازارو
 بیزاری یه که له دلا بووه لای برد ، وه ناوی به رز
 کردوومه ته وه ، وه کردوومی بهو که سه ی که خاته م و
 ئاخری پیغمبرانه ، وه بهر له هه موویان ده ر گسای
 به هشت ته کاته وه ، لهویا هزاره تی ئیبراهیم
 فه رموی خوا به م صیفه تانه که وتت به رزی
 کردوویته وه به سه ر پیغمبرانا .

پەببى لە عەرشى وەفا ، برژىنە سەيلى صەفا
 بۆ سەر دلى مصطفى حەزرەتى (خىر البشر)
 پەھبەرى دوور لە ھەوا سەرورەرى گشت (ماسوى)
 ئەو فەضللە ھەببە لەوا نابى مەگەر بە قەدەر
 ئەو پەھبەرى عالەمە ، نوورى دلى ئادەمە
 كە فاتىح و خاتەمە بۆ فەيضى خىرو ئەمەر
 بۆ شان و بۆ شەو كەتى ، بۆ قەدرو بۆ حورمەتى
 وەكو لەلاى ئوممەتى لەلاى مەلايك لەسەر
 ھات جوبرە ئىل لاى خودا بۆلاى (نبى الھدى)
 موژدەى عوروجى ئەدا بۆ مەرتەبەى مونتەظەر
 ھىناى بوراقى وەفا ، تا حەزرەتى مصطفى
 بۆ قودسى پر لە صەفا كەوتە جەناحى سەفەر
 جەم بوون لەوى سەرورەران ، ئەقتابى پىغەمبەران
 تا سەرورەرى پەھبەران بگاتە جى بى خەتەر
 كاتى قودوومى نەبى گەيشتە قودسى ئەبى
 بۆ مەرتەبەى ئەدەبى لە فەضلى (خىر البشر)
 صار امام الھدى والرسلى فى الاقتداء
 من شرف قد بدا عقل الورى انبهر
 بەھ بەھ لە ئىحسانى تۆ قودسى بەشان و شكۆ
 بە گەردى ئەقدامى تۆ شادبوو بە دل بە بەصەر

جا به وه فای لایقی که وته ته نای خالقی
به مهر ته بهی فائیقی که وته ته نای بی حه ذهر

تا به صه فای مه عنه وی له گه ل فریشته ی قه وی
سه ر که وت له پرووی سه رزه وی بو عه رشی ئی حسان و فه ر

جا بروینه وه سه ر ریوایه تی (انس بن مالک) .
ته فه رمویت ه زره تی (خیر البشر صلی الله علیه وسلم)
فه رمووی پاش نه وان له مز گه وتی قودسی موباره ک
هاتینه دهره وه ، به رز کر اینه وه بو ئاسمان . کاتی که
گه یشتینه ئاسمانی یه که م گه یشتین به ه زره تی
ئاده م ، نه ویش به خیر هاتنی لی کر دین ، وه له هه ر
حه وت ئاسمانه کان سه ر که وتین . له ئاسمانی یه که ما
گه یشتینه خزمه تی ه زره تی ئاده م ، وه له ئاسمانی
دو وه ما به ه زره تی عیسای کوری مه ریه م و ه زره تی
یه حیای کوری ز کریا ، وه له ئاسمانی سیهه ما به
ه زره تی یوسف ، وه له ئاسمانی چواره ما به ه زره تی
ادریس ، وه له ئاسمانی پینجه ما به ه زره تی هارون ،
وه له ئاسمانی شه شه ما به ه زره تی موسی ، وه له
ئاسمانی هه وته ما به ه زره تی ابراهیم سه لامی
خوایان لی بی ، وه هه ر کام له م پیغه مبه رانه به شیوه یه ک
به خیر هاتنیان لی نه کر دین ، نه مجار گه یشتین به داری
(سدره المنتهی) وه نه وه نده مه لائیکه ده وریان دابوو
مه گه ر خودا ژماره یان بزانی ، وه نه م مه لائیکه تانه
هه موو ئیستیقبال و پیشوازی یان لی کر دین .

چه زرهت (صلی الله علیه وسلم) نه فرموی خوای
 تهعالا، گفتوگوی له گهل کردم ، وه نه وهی که ویستی
 تی گی یاندم ، وه له هه موو شهوو روژیکا په نجسا
 فهرض نویژی فهرض کرد له سهه ر خوم و ئوممه تم .
 کاتی گه رامه وه له ئاسمان گه یشتمه وه به چه زره تی
 موسا ، فرموی خوای تهعالا چی فهرز کرد له سهه
 ئوممه تت ؟ منیش و تم په نجا فهرز له هه موو شهوو
 روژیکا . نهویش فرموی ده خیله من نهحوالی
 ئاده میزادم به راورد کردوه ، نه و اجباته به جی زایه نن ،
 بگه ریره وه بو خزمه تی خوا ، رجای سووک کردنی نه م
 نویژانه ی لی بکه . منیش گه رامه وه خوای تهعالا پینج
 فهرزی لی کهم کردنه وه . دووباره گه یشتمه وه به
 چه زره تی موسی ، وه قسه که ی پیشوومان له بهینا
 رابوورده وه و گه رامه وه بو حوضووری خودا . تا
 چه ندجار له سهه ئیشاره تی چه زره تی موسا
 رویشتمه وه بو حوضووری خودا و تکای سووک کردنی
 نه و فهرزانهم لی کرد ، تا خودا کردنی به پینج فهرز له
 هه موو شهوو روژیکا ، وه فرموی ئیتر له مه زیاتر
 که میان نا که مه وه ، وه یه کیك نه م پینج فهرزه به ساغی
 به جی بهینی به قه دری په نجا فهرزه که خیر و نهوابسی
 پی نه گات . وه هه م فرموی نه گه ر که سی له ئوممه تی
 تو عه زمی نه وه ی هه بی ئیشیکی چا که بکا و بوی
 ری نه که وی بیکا بوی نه نووسم به خیریکی تهواو ، وه
 نه گه ر به جی هینا بوی نه نووسم به ده خیر ، وه

ٺه گهر يه ڪيڪ عهزمي شهري ڪردو به جي نه هينسا
له سهري نانوسم ، وه ٺه گهر ڪردي به تاقه گوناھيڪ
له سهري ٺه نوسم . پاشان هاتمه وه بولاي حه زره تي
موسا و ٺه م باسهم بو گيرايه وه . ٺه مجاره يش ههر
فهرموي بگهريره وه بولاي خوي ته علاو تڪاي لي بڪه
ٺه م پينج فهرزه يش سووڪ بڪا . منيش و تم ٺه وه ندهم
تڪا له خزمه تيا ڪردوه ٺيتر شهرم ٺه ڪم و ناتوانم
بگهريمه وه بو خزمه تي . وه له ريو ايه تي (ابو ذري
غفاري) دا ٺه فهرموي ت : حه زره ت (صلي الله عليه وسلم)
فهرموي له وشه وه دا ڪه شهوي ميعراج بوو حه زره تي
جيره ٺيل هاته لام و سينهي ڪردمه وه به ٺاوي زه مزه م
شوردي ، وه پري ڪرد له نووري ٺيمان و حيكمه ت و
مه عرفه ت ، وه سينهي دامه وه به يه ڪا .

وه له ريو ايه تي ڪا ٺه فهرموي ت ڪه گه يشتم به
حه زره تي ٺادم چاوم پي ڪهوت لاي ٺه ڪرده وه به لاي
راست و چه پدا ، ڪاتي به لاي راستا لاي ٺه ڪرده وه
ڪه يف خوش ٺه بوو ، وه ڪاتي ڪه لاي ٺه ڪرده وه به لاي
چه پدا زويرو غه مبار ٺه بوو . منيش له جيره ٺيلم
پرسی سه به بي ٺمه چي يه؟ ٺه ويش فهرموي ٺه رواحي
مردواني ٺه ولادي بهرز ٺه ڪرينه وه بولاي . ٺه وانه يان
ڪه ٺه هلي سه عاده تن به لاي راستا تي يان ٺه په رينن ،
ڪاتي ڪه حه زره تي ٺادم ٺه يان بيني دلشاد ٺه بي . وه
ٺه رواحي ٺه وانه يان ڪه به ڪردارو ٺه هلي شه قاوه تن

به لای چه پاتیاں ته پهرینن ، که لائه کاته وه به لایانا
عاجزو زویر ته بی .

وه ریوایهت کراوه چه زرهت فهرموویه تی له شهوی
میعراجا کومه لی ئاده میزادم دی نینو کیان وه کوو مسی
سووره وه بوو و ابوو ، وه بهو نینو کانه رووی خویان
ههل ته که ندو برینداریان ته کرد . منیش پرسیارم کرد
له چه زره تی جیره ئیل ته مانه چین ؟ فهرمووی ته مانه
لهو که سانهن که له دنیا دا غه یبه تی موسولمانان ته کهن
وه تعرض ته کهن به حورمهت و نامووسی خه لک .
ئیسته بهم ته رزه ته بی به دهستی خویان گوشستی
روخساری خویان بریندار بکهن .

وه ریوایهت کراوه که چه زرهت (صلی الله علیه
وسلم) گه یشته (سدره المنتهی) لهویا چه زره تی
جوبره ئیل راوه ستاو عهرزی چه زره تی کرد من له مه
زیاتر ناتوانم سهر کهوم ، وه له مه زیاتر پایه م نی یه ،
وه له وه به ره و ژوور چه زرهت سواری (ره فره ف) بوو
که بریتی یه له شتی بهوینه ی فهرش که چه زرهت
له سه ری دانیش تو وه و به هیزی قودره تی خودا بهرز
بووه ته وه تا ته و شوینه ی که خوی ته عالا ئاره زووی
بووه به رزی بکاته وه ، وه به بی واسیطه ی جوبره ئیل
به نه فسی خوی که لامی خودای بیستو وه و قسه ی
کردو وه له حوضووری خوادا .

یاره ببی هه تا به حری که ره م ماوه له به ریا
بارانی سه لامت به خوړم برژی به سه ریا

ئەى شاھى جىھان ، سىرپى نىھان عالەمى دنيا
 بۆ تۆ بو خودا بوونى بە حق كىردو بە بەرىيا
 ئەى شەمسى عەيان ، فەجرى بەيان ، نوورى حەقىقەت
 تۆى حىكمەتى دەرسى ئەدەبى (علم الاسما)
 ئەى عارفى ئەسرارى صەفای وەحىيى خوداوەند
 عالەم ھەموو يەك قەترەو و تۆ (لجّە) يى دەرىيا
 صەفحەى دلى تۆ نوسخەيە بۆ دەفتەرە كەى لەوح
 سىنەت وەرەقە بۆ پەقەمى قىمەتى ئەشیا
 ئەو ويسەتە خوا داویە بە سىنەو دلى ئیوہ
 حىكمەت ئەو بوو وەربگرى نوورى تەجەللا
 جىى صوورەتە كەت قودسە لە گەل (یشرب) و (بطحا)
 جىى سىرەتە كەت (سدرە) يە يا عەرشى (معلّٰ)
 پەروازى نى يە بالى ئەمىن بۆ يە لەرپىدا
 دوا كەوتووہ لای سىدرەوہ سەر كەوتى بە تەنيا
 پابۆسى سەمەندت بو فرىشتە بە دەم و دل
 ئەو كاتە كە رپىت كەوتە دەرى عالەمى عەلىا
 تا وەربگرى بۆنى عەبىرى ئەتۆ فىردەوس
 (رضوان) كەمەرى بەستووہ وەك خادىمى دەرىيا
 موشتاقى لەقاي دىتنى پوخسارى ئەتۆ بوون
 صەف بەستە مەلاىك لە سەماو عەرشى (معلّٰ)

كهوتۆتە بەرى نالى سەمەندت وە گو بزمار
 چەن ئەختەرى خۆش مەنظەرى وەك نەجمى (ثرىيا)
 ئەى كاشىفى كافى كەرەم و ھائى ھىدايەت
 ئەى داعىم بە ياي حەرفى نىدا عاقلى وريا
 ئەو پاىيە لە بۆ تۆيە نىيە وئىنە لە بۆ ئەو
 ئەو ماىيە لە بۆ تۆيە نىيە نەوعى لە دنيا
 ئىسباتى ئە كامە نطقى بىزارى دلى تۆ
 لەم دەورو بەرە و مەيلى لە بۆ ھىممەتى عوليا
 لوقمانى دل و مەرھەمى داخى جگەرى دۆست
 تۆزى بەرى پىت سورمەيە بۆ دىدەيى بىنا
 دەستت بە مەئەل دارو وە بۆ زامى دلى من
 بەستەى كەرەمى تۆيە دەسى بىنى بەسەريا
 يەك نىمە نىگات كافىيە بۆ نەشئەيى (نامى)
 يەك دەفعە نە چەند دەفعە دەسا دەرخە (محيّا)

(على كورى برھانى حەلەبى) لەسپرەتە كەيىا
 ئەفەرموويت حەزرەت (صلى الله عليه وسلم) فەرموويەتى
 لە عەينى شەوى ميعراجا لە گەل حەزرەتى جىبرەئىلا
 بەسوارى بوراقەو ھاتمە خوارەو ە بۆ جىگەى خۆم لە
 (مكەى مكرمە) داو ە نوپژى سبەينىم كرد لە گەلىا ، وە
 روپشتم بولای پوورم (ام ھانى) باسى ئەو (اسراء) و
 ميعراجەم بو گىرايەو ە ، وە پىيشموت ئەمەوى بروم
 بولای قورەيشى يەكان تا ئەم واقىعەيەيان بو

بگیرمه وه ، ئه ویش گه لی رجای گرد نه روم بو لایان
نه وهك نازارم بسدهن ، به لام من گویم نه دایه وه
رویشتم بو ناو کومه لیکیان له بهینی دهروازهی بهیت و
(حجر الاسود) دا وه باسی (اسراء) و میعراجه کهم بو
گیرانه وه . که باسه کهم گیرایه وه دهستیان کرد به
ئینکار کردن ، وه تا ئه وان زورتر باوه ر نه کردنی
خویان ده رئه بری حه زره تی (ابو بکر) خوای لی رازی
بی زورتر ئیمان و باوه ری خوی ده رئه خست و بسه
قوره یشی یه کانی ئه فه رموو ئیوه بی هوش و نه فامن
قودرهت و توانای خوا گه لی له مه زیاتره ، وه ئه م
نه وعه کاره ساته له لای ئه و ئاسانه .

(مطعم کوری عدی) که له ناو قوره یشی یه کانا بوو ،
وتی ماده م تو رویشتووی بو قودس ، ناو نیشانی
مز گه وتی (بیت المقدس) بگیره ره وه بومان . منیش
له و کاتا له به رئه وه به شه وا رویشتبووم وه سه رنجی
شوینه کانم نه دا بوو ، ویستم دا بمینم . له نا کوا
جو بره ئیل ده ر که وت . کاتی روانیم بو جیره ئیل له
ته نشتی ئه وه وه مز گه وتی (بیت المقدس) ده ر که وت
بوم وه هه موو ئه و شوینانه که پر سیاریان کرد بوو
لیم یه که یه که له پیش چاوما ئاشکر ابوون و
ناو نیشانه کانم بو (مطعم) به یان کرد .

هه روا به عزیکی تر له قوره یشی یه کان لی یان پر سیم
که وا قافله یه کیان رویشتووه بو قودس ، وه ماده م تو
رویشتووی بو ئه وی ئه بی پی گه یشتی و پیویسته

نیشمانه‌ی قافله که مان بو باس بکه‌ی • منیش و تم نهو
 قافله‌یه له فلان شوینا به لایانا رابو و ردم و شهر به یه ک
 ئاویان دانا بوو ، وه خویان نوو ستبوون • منیش لهو
 شهر به یه ئاوم خوارده وه • وه قافله که ئیسه
 گه یشته وه ته فلان شوین ، وه وشتر یکی وه ها
 له پیشیا نه وه یه و بهم نزدیکانه ته گه نه به ره وه ، وه نهو
 وشتره دوو خه راری له سه رپشته ، ره نگه یه کیکیان
 سپی رووته ، وه نهویان سپی و ره شه • که ئهم
 به یانه م کرد خاوه ن قافله که رویشته به پیری
 قافله که وه ، بهو نه وه که بوی به یان کرا چاوی به
 قافله که کهوت و قافله که گه رایه وه بو (مکه‌ی مکرمه) •
 ریوایهت کرا وه نه وشه وه که هزارهت (صلی الله علیه
 وسلم) له میعراج هاته وه بو سبه یینی کاتی نیوه رو
 گه لی له نه صحابه کانی کو کرده وه ، وه هزاره تی
 جبریل هاته خواره وه بوو به ئیمام بو هزارهت (صلی
 الله علیه وسلم) وه هزاره تیش بوو به ئیمام بو
 نه صحابه کان ، وه له پاش زه وال له نه وه لی وه خته وه
 نویژی نیوه رویان به جه ماعت به جی هینا ، وه له
 نه وه لی عه صره وه له و کاته دا که سیبه ر لار بوه وه ، وه
 سیبه ری هه رشتی به قه در خوی در یژ بوو ، نویژی
 عه صریشیان به جه ماعت کرد ، وه له کاتی پاش
 روژ ئاوا بوون به یاسای پیشوو نویژی مه غریبیان
 کرد ، وه له پاش نه وه که شه فقهی سووری قه راغی
 ئاسمان ون بوو نویژی جه ماعتی عیشایان کرد ، وه

له پاش دهر کهوتنی بهیان نویژی سبهینی یشیان به
 جهماعهت کرد له کهل هزاره تی جیره نیلا، وه له روزی
 دوا پیدا نویژی نیوه رویان کرد له کاتی پیش هاتنی
 نویژی عه سردا، وه نویژی عه صریان کرد له پیش
 روزئا و ابونا، وه نویژی مه غریبیاں کرد که میک
 بهر له وهی شه فقی سووری قه راغ ئاسمان
 ون بی، وه نویژی عیشایان کرد له پیش
 دهر کهوتنی بهیانا، وه نویژی سبهینی یشیان کرد
 له پیش هه تاو کهوتنا • نه مجار هزاره تی جیره نیلا
 فهرمووی به پیغمبه ر (صلی الله علیه وسلم) وا ئه م دوو
 روزه ئه م نویژانه مان کرد وه بزائن وهختی ئه م
 نویژانه مان بو دهر خستن به وه که ئه وه لو
 ئاخره کانمان دهربری بوتان • ئیتر بهم شیوه ته توانن
 نویژه کانتان بکن •

بهم شیوه شهریفه، وه بهم حورمهت و ته مکینه،
 کاره ساتی (اسراء) و میعراج به جی هاتن، وه بوون به
 موعجیزه یه کی گه وره بو هزاره تی فخری عالهم (صلی
 الله علیه وسلم) وه به هوی سه ربه رزی هه رچی
 ئوممهت و ته تباعی ئه وه سه رجه م، وه له م کاته دا ئه م
 یادنامه ی میعراج ته واو ئه کین به چه ند دروودو
 سروود، وه پیشکesh کردنی ئیحتیرام به مه قامی
 مه حموود، علیه الف صلاة و الف سلام •

صل رب الف الف
 علی النبی المصطفی

وعلی آله وصحبه
 واتباعه الشرفا
 خودا برژینه سه لاوات
 به دهوام له سه ر (مصطفی)
 هم له سه ر ئالو یاران
 له سه ر ئوممه تی باوه فا
 ئه ی چرای دلی موسو لمان
 ئه ی ضیای سینه ی بی جه فا
 میعراجی تو بوو به هه شتی
 کرد به ماوای سه یرو سه فا
 (سدره) بوو به فره شی به رییت
 عه رش ئارامگای (مصطفی)
 نه طله سه نه وجی طولو وعت
 بو سه فای قه لبی (عرفا)
 حوورو (رضوان) هاتنه وه صفت
 به نه ثرو نه ظمی (مقفی)
 نه لین با برژی سه لاوات
 بو سه ر پوچی (مصطفی)
 ئه ی چه بیبی سه رفه رازم
 کانی عیلم و عه قل و وه فا
 حیکمه تی لوقمان له لای تو
 واه ژیر په رده ی (اختفا)

ناوی دوولیهوت شیرین تر
له هه نکه وینی (مصفتی)

نیگایه کی تو له ناساغ
ئه بی به ئه سبابی شیفا

تۆزی پیت دهس کهوی بو چاوم
نامهوی سورمه (مستشفی)

خاکی ده رگات بو دلسۆزان
زیاتر له مهروه و صهفا

تووتیا یه و جه و اهیر سورمه
بو دل و چاوی عوره فا

پر سیار یتکت خه لاته
دلسۆز پی ئه کا ئیکتیفا

خودا برژینه صه لاوات
به خورهم بو سه ر (مصطفی)

هه ر کهس پۆژی پووت بیینی
ئه مینه له کاتی خوفا

موژدهی ئه داتی فریشته
(عفا الله عما سلفا)

دهس بدا خادمیت بو هه ر کهس
له شاهی ئه کا (استعفا)

مه رحه بايه كت له چهيران
 ره هنو مايه كه به و ه فا
 پر تهوت له ههر كهسى دا
 (حسب الله و كفى)
 ههر كهسى له ده ورت گه پرى
 حاجى يه و وا له ته و افافا
 نه و كه سهى دلى سه ليمه
 هه لگره بو عه ه دو وه فا
 به فه يضى په يمانى تو وه
 نه ژميررى له ناو سه له فا
 ريزه خوورى خوانى فه يضت
 نه و لياو نه صفا و عوره فا
 حاتهمى تهى له خوانى جو و دت
 ريزه يه كى برد به ته ره فا
 نه بوه و ينهى تو و قهت نابى
 له سه له فو له خه له فا
 نه وهى له خه و ا بت بينى
 بى غمه له (و ا اسفا)
 شاسوارى ده شتى مه حشه ر
 (يا سيدنا المصطفى)

کاتی واوه یلای خه لایق
که سه رگه ردانن له خه وفا
به که ره م پوو بکه له (نامی)
(شافعا لما اقترفا)
به لکو بژمیرری له تیپی
خادیمانی خاوهن وه فا

★ ★ ★

لی بوومه وه له پاکنووس کردنی ته م میعراج نامه یه
له رۆژی دووشه ممه دووهه می مانگی ذی القعدة له
سالی ۱۳۸۰ ی هیجریدا . وصلی الله علی سیدنا محمد
وآله وصحبه اجمعین . وانا الداعی المؤلف المدرس
بالحضرة الکیلانیة عبدالکریم محمد رحمه الله ووالدیه
وسائر المسلمین .

مهولوودنامه و ميعراج نامه

دانراوى

مه لاءعبدالڪيرمى مدرس

ماموستاى خويندنگاى نايينى
حه زره تى گه يلانى له به غدا

۱۴۰۲ هـ ي ۱۹۸۲ م ي ميلادى

دارالمتنى للطباعة والنشر ببغداد

تلفون ۸۸۸۹۴۹۷

رقم الأيداع في المكتبة الوطنية
بيفداد ١٤٦٧ لسنة ١٩٨٢

السعر ٥٠٠ نصف دينار